

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

ŠIUOLAIKINĖS POLITIKOS STUDIJŲ MAGISTRO PROGRAMA

MARIUS IZIUMCEVAS

II kurso studentas

PARTIZANINIS KARAS, KAIP POLITINIS FENOMENAS

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: dr. D. Šlekys

Vilnius, 2021

MAGISTRO DARBO PRIEŠLAPIS

Magistro darbo vadovo/ės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas magistrinis darbas („*Partizaninis karas, kaip politinis fenomenas*“) yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Vardas, pavardė

(parašas)

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Iziumcevas M. Partizaninis karas, kaip politinis fenomenas: Politikos mokslų (Šiuolaikinės politikos studijų) specialybės, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas dr. D. Šlekys. – V., 2021. – 59 p.

Reikšminiai žodžiai: partizaninis karas, tradicinis karas, politinis veiksmas, politiškumas, politinis veikėjas, Carl Schmitt, tarptautinė teisė, moralinis teisingumas, partizano teorija.

Šiame darbe siekiama papildyti Carl Schmitt partizaninio karo, kaip politinio veiksmo koncepciją kartu remiantis ir tarptautine teise bei moderniujų laikų kontekstu. Taip pat, dar viena šio magistrinio darbo užduočių yra išsiaiškinti, kas yra partizaninis karas apskritai ir kuo jis skiriasi nuo tradicinio karo. Be to, bus stengiamasi suprasti, kokią įtaką partizaninis karas daro politikai ir jos formavimuisi, bei kur partizaniniame kare politika baigiasi. Partizanai ir partizaninis karas nagrinėjamas, kaip veikėjas ir veiksmas siekiant suprasti ar mes apskritai suprantame, kiek reikšmingi politiniai objektai jie yra ir prie ko jie nuveda. Išsiaiškinus šiuos esminius Carl Schmitt partizano teorijos elementus, bus galima susidaryti konkretesnę partizano ir partizaninio karo paveikslą, kuris leis suprasti jo vaidmenį globalesniu mastu.

Santrauka

Partizaninis karas nėra išnykęs, įvairias jo atmainas galime pamatyti ir šiais moderniais laikais, todėl mums reikšminga suprasti, kaip ši procesą reiktų tinkamai vertinti. Vokiečių kilmės filosofas Carl Schmitt buvo vienas iš tų žmonių, kuris pastebėjo partizaninio karo unikalumą ir aprašė jį savo tekste „*Theory of the Partisan*“. Šio magistrinio darbo „*Partizaninis karas, kaip politinis fenomenas*“ pagrindinis tikslas yra išsiaiškinti ir papildyti būtent šį Carl Schmitt tekstą siekiant suprasti, kas yra partizaninis karas per jo politinio veiksmo koncepciją, kartu įtraukiant ir tarptautinės teisės ir modernių laikų kontekstą.

Mes dažnai nesuvokiame, kad karas, kaip veiksmas gali būti labai skirtingas. Dėl šios priežasties šiame darbe iškeliama problema tarp tradicinio ir partizaninio karo skirtumų bei jų ryšio su politiniu veiksmu nesuvokimo. Išsiaiškinti ir suprasti pagrindinius skirtumus, kuo skiriasi tradicinis ir partizaninis karas, taip pat, yra vienas iš šio magistrinio darbo uždavinių. Tik tinkamai supratęs, kas Carl Schmitt yra partizaninis karas, bei išryškinant partizaninio karo ribas nuo tradicinio karo bus galima objektyviai suprasti, kuo galima papildyti jo partizano teoriją ir taip įgyvendinti trečią šio magistrinio darbo užduotį.

Įsigilinus ir iš skirtingų kampų išnagrinėjus Carl Schmitt partizano teoriją darbe iškeliama nemažai klausimų ir pateikiama papildymų šiai nagrinėtai partizano teorijai. Vienas pagrindinių šio darbo akcentų, kuriuos pavyko suprasti analizuojant Carl Schmitt mintis apie partizanus, tai buvo jo griežtas partizano apibrėžimas. Partizanas yra toks unikalus, jog sunku jį priskirti prie reguliarios tradicinės kariuomenės kareivio, tačiau pagal Carl Schmitt partizano apibrėžimą jį galima palaikyti ir nusikaltėliu ar net teroristu. Carl Schmitt neskyrė daug dėmesio tarptautinei teisei, o tai paaiškina, kodėl taip sudėtinga apibrėžti partizaną. Išnagrinėjus tarptautinės teisės diskursą buvo prieitos aiškesnės partizano apibrėžimo ribos, o tuo pačiu, buvo galima jį geriau suprasti ir globalesniu mastu. Partizaninis karas nebėra tiesiog vidinis šalies konfliktas ir vienos šalies problema. Tai gali tapti tarptautine problema, todėl mums svarbu suprasti šį reiškinį globalesniu mastu.

Kitas svarbus aspektas, kuris buvo išsiaiškintas šiame magistro darbe, tai suprastas partizano ryšys su visuomene bei jo teise į politinį veiksmą. Politinis veiksmas partizanui yra tarsi ryšys su visuomene, jos formavimasis bei tarpusavio veikimas vardan bendro tikslo. Partizanas nuo tradicinės kariuomenės kario skiriasi savo individualumu, todėl jis nėra priklausomas nuo centrinės valdžios ir dažnai gali priimti sprendimus vedinas savo dvasinių ir moralinių vertybių. Tačiau, tai nereiškia, kad partizanas nėra niekam įsipareigojęs. Partizanas kyla iš visuomenės, kuri priešinasi okupantui. Piliečiai suteikia partizanui galimybę vykdyti politinį veiksmą vardan to, jog partizanas gautų jų apsaugą. Tačiau ir partizanas turi

saugoti visuomenę. Partizanai yra vedini stipraus tautinio ar ideologinio ryšio ir atsidavimo, todėl yra priklausomi ir nuo politinio ryšio su valstybe ir jos piliečiais.

Galiausiai, išryškėja dar vienas svarbus faktorius, tai partizano ir jo priešų jėgų disbalansas. Partizanas niekad neturi technologinio pranašumo prieš priešą, todėl jis turi naudotis savo unikaliomis partizaninio karo taktikomis, kas iš priešų perspektyvos atrodo neteisinga ir nergarbinga. Tačiau tai yra vienintelis būdas bent kiek sumažinti tų jėgų skirtumą. Partizanas niekad negaus didesnio technologinio pranašumo prieš priešą, nes jis tiesiog nesugebės su tuo susitvarkyti, tad tai gali paminti partizano tikslus ir vertybes, o tai jau reikštų jo mirtį. Partizanas tampa tarsi pasmerktas visados būti silpnesniu už priešą. Galimybė vykdyti politinį veiksma, aistra ir užsidegimas pasiekti savo tikslą net mirties kaina leidžia partizanui egzistuoti.

Turinys

Įvadas.....	8
1. Carl Schmitt ir politinis veiksmas partizaniniame kare	11
2. Tradicinio ir partizaninio karo skirtumai	23
3. Tradicinio bei partizaninio karo ir politikos konceptualizavimas	34
4. Tarptautinės teisės santykis su partizaniniu karu	45
Išvados	50
Literatūros sąrašas:	53
Summary.....	58

Įvadas

Partizanai – tai be galo unikali visuomenės grupė, kuri laviruoja tarp ideologinio, vertybinio ir moralinės dimensijos slenksčio. Partizanų ir partizaninio karo tema yra viena iš tų, kuri mūsų modernioje visuomenėje ne visados yra suprantama teisingai. Tam įtakos turi jautrūs partizanų kovų istoriniai momentai, bei pats partizanų neapibrėžtumas. Partizanai daugeliu aspektų atrodo, kaip netaisyklingi reguliarios kariuomenės kariai. Partizano unikalumas ne tik apsunkina konkretų jo apibrėžimą, tačiau ir iškelia kitus svarbius politinius bei moralinius klausimus. Kas jis yra išties? Kokią įtaką jis turi politikai ir jos formavimuisi?

Tradicinėje karo koncepcijoje partizanų tikslai ir veiklų metodai dažnai gali būti laikomi kontraversiškais ar net stipriai radikaliais, kadangi jie dažnai priešinasi vyraujančiai ideologijai ir turi savo tam tikras unikalias karo lauko taisykles, kurios kartais gerokai skiriasi nuo nerašytų tradicinės kariuomenės taisyklių. Partizaninis karas tampa ta riba, kurioje pasidaro sudėtinga nuspręsti kiek politiškai teisingi yra partizanų veiksmai ir kokį ryšį jie turi su politiniu veiksmu apskritai.

Vokiečių filosofas Carl Schmitt buvo vienas iš tų žmonių, kuris skyrė dėmesį partizanų temai ir atrado jos svarbą. Carl Schmitt savo „*Theory of the Partisan*“¹ įvertino partizaninio karo ir partizano politinių veiksmų reikšmę siekdamas suprasti partizano, kaip conceptualaus politinio veikėjo vaidmenį. Šiame darbe bus nagrinėjami skirtumai tarp partizaninio ir tradicinio karo bei remiantis Carl Schmitt partizano teorijoje panaudota politinio veiksmo samprata, papildyti ją įtraukiant moderniųjų laikų bei tarptautinės teisės kontekstą. Siekiant atsakyti į šiuos klausimus bus pasitelktas ir vieno garsiausio prūsų kilmės karo teoretikų Carl von Clausewitz idėjos, kurio dėka bus siekiama išgryninti skirtumus tarp tradicinio ir partizaninio karo bei geriau suprasti jų įtaką politiniams veiksams ir politiškumui. Kadangi šiuo darbu noriu dar labiau atskleisti partizanų vaidmenį moderniųjų laikų kontekste bei tarptautinėje teisėje, taip pat, bus remiamasi Bernardu Gailiumi, kuris prisilietė prie Carl Schmitt partizano teorijos kalbėdamas apie Lietuvos partizanų perspektyvą. Šiame darbe remsiuosi ir Gabriela Slomp bei jos mintimis nagrinėjant Carl Schmitt partizano teoriją iš nekintančio priešiško perspektyvos. Be abejo, norint geriau suprasti partizanines kovas globalesniu mastu, tai būtina suprasti jas, kaip ir vidinį valstybės konfliktą, o tam pasitelkiamos Kęstučio K. Girniaus mintys. Labai svarbu išsiaikinti ir partizano ne taisyklingumą bei jo intelektualiąją formą, todėl tam pasitelkiu Marcus Schulzke ir jo revizijas apie Carl Schmitt partizano teoriją. Žinoma, darbe pamatysime ir kitų autorių minčių, kurie, taip pat, iš skirtingų perspektyvų prisilietė prie Carl Schmitt partizano teorijos. Negalima pamiršti, jog bus nagrinėjama ir

---

¹ Schmitt, C. (2007). *Theory of the Partisan*. Michigan State University, East Lansing. (vertimas: A. C. Goodson, original: Theorie des Partisanen. Zwischenbemerkung zum Begriff des Politischen, Berlin: Duncker & Humblot 1963).

tarptautinių sutarčių plotmė siekiant dar geriau suprasti ir papildyti tarptautinės teisės diskursą Carl Schmitt partizano teorijos idėjose.

Ganėtinau įdomu, jog partizanai ir partizaninis karas didelei daliai iškilių viso pasaulio karo strategų išliko nereikšmingas reiškinys ganėtinau ilgą laiką. Pagrindiniai karo teoretikai XIX-XX amžiuje labiau domėjosi modernia kariuomene, naujoms strategijomis bei karo pramonės vystymusi ir visai neskyrė dėmesio reikšmingam partizanų vaidmeniui daugelyje iki šiol buvusių karinių konfliktų². Realiausia to priežastis gali būti tai, jog partizanai ir partizaninis karas ilgą laiką vis neturėjo konkretaus apibrėžimo ir jų supratimas skirtingais laikais ir skirtingose valstybėse skirdavosi. Panašaus neapibrėžtumo galime pastebėti ir šiais laikais.

Partizaninis karas, gali būti apibrėžiamas labai įvairiai, tačiau tarptautinėje teisėje jis dažniausiai apibūdinamas, kaip tai tam tikra karo forma, kurioje vietos savanorių pajėgos veikia prieš užnugaryje ir slapta naikina mažus prieš karinius dalinius ar kitus strategiškai svarbius objektus³. Kitas svarbus partizaninio karo aspektas yra tas, jog partizanai vengia tiesioginio mūšio atvirame karo lauke dėl didelio jėgų disbalanso. Dėl šios priežasties žalingą partizaninio karo poveikį dar labiau pabrėžia partizano naudojami metodai mūšio lauke apie kuriuos plačiau bus pakalbėta šio darbo eigoje ir kurie gali pasirodyti net negarbingi tradicinio karo atžvilgiu. Partizano kovojimo būdai akivaizdžiai skiriasi nuo tų, kokias naudoja reguliarios kariuomenės ir šiuolaikinės karinės pajėgos, tačiau tuo pačiu skiriasi ir partizano išorinis atvaizdavimas bei politinis vaidmuo. Dėl šios priežasties partizanas taip pat ginčija ginkluoto konflikto įstatymų pagrindus.

Nors pirmosios užuominos apie partizaninį karą buvo minimos jau penktajame amžiuje prieš Kristų, Kinijos generolo ir stratego Sun Tzu traktate „*The Art of War*“, tačiau savo epopėją partizaninio karo veiksmai pasiekė XX amžiuje, kai Europoje ir visame pasaulyje suaktyvėjo nereguliarių kariuomenių pasipriešinimas prieš vyraujančias invazines valdžias ar jų užgrobumus⁴. Partizaninis karas yra gana jautri tema tiek Lietuvoje, tiek pasauliniu mastu, nes jų veikimas dažniausiai yra siejamas su kova prieš okupantus ar kitas priešiškas nusiteikusias jėgas, kurios kėsina į kitos valstybės vientisumą ir suverenitetą. Vis dėlto, dažniausiai partizaniniai karai vyksta tose šalyse, kuri neturi reguliarios arba stiprios kariuomenės, kuri galėtų priešintis ir gintis arba kariuomenė jau yra sunaikinta prieš. Daugeliu atvejų partizanai kovoja siekdami nuversti ar nusilpninti valdančiąją okupantų, kolonijinę vyriausybę ar

---

² Chalind, G., Mangin-Woods, M., Woods, D., ir Wong, R. (2014). *Guerrilla Warfare*. In *A Global History of War: From Assyria to the Twenty-First Century* (225-243). University of California Press. < www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt7zw1cg.23 > [Žiūrėta 2020 04 25].

³ International Committee of the Red Cross. (n.d.). Practice Relating to Rule 4. Definition of Armed Forces. IHL Database - Customary IHL. < https://ihl-databases.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v2_rul_rule4 > [Žiūrėta 2020 04 30]

⁴ Keeley, L. H. (1996). *War before civilization*. 245 p. New York: Oxford University Press. P. 17.

vyraujančią režimą. Tačiau, egzistuoja ir kitos priežastys, kurios iššaukia partizaninį judėjimą, tai įvairūs revoliuciniai, nacionalistiniai judėjimai dėl tam tikrų religinių arba socialinių nuoskaudų, ideologinių skirtumų⁴. Pilietinis pasipriešinimas paprastai prasideda spontaniškai ir tik vėliau tampa organizuotas. Tačiau, revoliuciniai partizaniniai karai buvo planuojami ir organizuojami iš anksto ir plito kaip gyventojų palaikymo funkcija šimtus metų.

Norint suprasti, kas išties yra partizanas, tenka susidurti su svarbiais klausimais dėl partizano ideologinių ir moralinių vertybių, jo politinės figūros paaiškinimo ir reikšmės savo visuomenėje. Partizanas, kaip objektas – tai labai sudėtinga figūra, kuris dėl jam suprantamų priežasčių ir įsitikinimų sugeba išeiti iš savo prigimtinės būsenos ribų ir paaukoti save dėl bendro tautos gėrio. Partizano pergalės atveju jis gali turėti galimybę imtis politinių veiksmų, o tai jau gali kelti įtampą vyraujančiai valdžiai prieš kurią partizanai kovoja.

Šioje vietoje galime pastebėti ir šiame darbe nagrinėjamos **temos aktualumą**, kai stengiamasi išsiaiškinti ir apibrėžti partizano vidinį ir išorinį poveiklį bei suprasti jo politinę valią ir veiklą, kurią jis vykdo vardan savo tikslo, tai yra tėvynės ir jos piliečių gerovės bei laisvės, ideologinės bei religinės vertybės. Partizano ne taisyklingumo pobūdis ir kelia daugybę panašių klausimų, kurie priverčia ieškoti atsakymų ar tikrai galima pateisinti partizanų naudojamus kontraversiškus metodus jų veiksmuose. Juk neįprasti sprendimai karo lauke turi įtakos šalies politikai, o jų pačių ir iš išorės formuojama figūra daro įtaką šalies politiniams procesams ir visai visuomenei gerovei apskritai.

Todėl ir priešiško aspekto, taip pat, tampa svarbia dalimi partizaninio karo dilemoje, nes gali būti sudėtinga suprasti, kas yra tikrasis jo priešas ir kaip jis su juo pasielgs kritiniu momentu.

Darbo klausimas. Kuo partizaninis karas skiriasi nuo tradicinio karo pagal Carl Schmitt politinio veiksmo sampratą?

Darbo problema. Partizaninio bei tradicinio karo skirtumai ir jų ryšio su politiniu veiksmu suvokimas.

Darbo tikslas. Papildyti Carl Schmitt partizaninio karo, kaip politinio veiksmo koncepciją remiantis tarptautine teise bei modernių laikų kontekstu.

Darbo uždaviniai:

- Suprasti ir išgryninti konceptualią politinio veiksmo prasmę remiantis Carl Schmitt partizano teorija.
- Išsiaiškinti partizano ir partizaninio karo teorijos paradoksą pagal Carl Schmitt lyginant partizanų ir reguliarios tradicinės kariuomenės skirtumus.

---

⁴ Chalind, G., Mangin-Woods, M., Woods, D., ir Wong, R. (2014), p. 232.

- Praplėsti ir papildyti Carl Schmitt partizano teoriją.

Pirmame šio magistrinio darbo skyriuje apžvelgsime Carl Schmitt partizano teoriją, ką jis laiko partizanų ir kokią santykį partizanas turi su politiniu veiksmu. Kitas svarbus momentas yra suprasti, kuo partizaninis karas skiriasi nuo tradicinio karo. Todėl antrame šio darbo skyriuje bus aiškinama apie esminius skirtumus tarp šių dviejų karo sričių ir jų veikėjų bei jų santykio su politiniu veiksmu. Trečiame ir ketvirtame šio darbo skyriuje bus kalbama apie konkrečius aspektus, kurie Carl Schmitt partizaninio karo teorijoje nebuvo iki galo išplėtoti arba kuriuos galima papildyti arba pakeisti įtraukiant modernių laikų ir tarptautinės teisės aspektą.

1. Carl Schmitt ir politinis veiksmas partizaniniame kare

Savo dabartiniame, sparčiai besikeičiančiame pasaulyje mes esame pripratę prie dažnų pokyčių. Tai, kas anksčiau atrodydavo įprasta ir normalu dabar ne visados atitinka savo pirmines reikšmes. Juk aplink mus keičiasi ne tik aplinka, technologijos ir visas išorinis pasaulis, tačiau pokyčiai vyksta ir pačiame žmoguje, jo suvokime, vertybėse keičiasi visi jo vidiniai bruožai. Todėl tampa natūralu, jog ilgainiui keičiasi arba vis papildomos ir seniau suformuotos sampratos ir koncepcijos. Carl Schmitt partizaninio karo teorija bei politinio veiksmo samprata joje yra vienas iš tų dalykų, kuri šiais laikais turėtų būti papildyta tarptautinės teisės bei modernių laikų kontekstu, jog būtų dar geriau ir teisingiau suprantama, bei padėtų atsakyti į dabar kylančius naujus modernaus pasaulio klausimus. Todėl šiame šio magistrinio darbo skyriuje pateiksiu esmines Carl Schmitt partizano teorijos mintis. Tai yra būtina, jei norime geriau pažinti ir suprasti Carl Schmitt partizaną ir jo ryšį su politiniu veiksmu. Tuo pačiu šis skyrius padės ir geriau suprasti tas teorijos vietas, kurias, mano manymu, galima pratęsti arba papildyti.

Karas yra be galo unikalus veiksmas, kuris turi ne vieną skirtingą formą, tokie patys unikalūs yra ir politiniai veiksmai jame bei pats politiškumas. Politinis veiksmas gali būti apibrėžtas per daugybę skirtingų formų, nuo filosofinės, ekonominės ar religinės krypties iki karo diskurso. Karas tampa viena iš aktualiausių sričių, kuria politinis veiksmas gali būti apibrėžtas. Tačiau šiame darbe norima pakalbėti apie dar siauresnę karo formą, tai partizaninį karą ir jo politiškumą bei sąsajas su politiniu veiksmu. Apie partizaninio karo politiškumą ir politinio veiksmo sampratą yra kalbėjęs Carl Schmitt savo tekste „*The Theory of the Partisan*“⁵, kuriame jis pažymi, koks unikalus ir ne taisyklingas kareivis yra partizanas bei kokią reikšmę partizaninis karas turi politikai ir jos formavimuisi. Tačiau, norint eiti tolyn, mums pirmiausia reikia išsiaiškinti, ką, pasak Carl Schmitt, reiškia ne taisyklingumo aspektas partizane. Ne taisyklingumas partizane, tiek partizaniniame kare reiškia, kad tiek šis veikėjas, tiek jo veiksmai

---

⁵ Schmitt, C. (2007), p. 3.

skiriasi nuo konkrečiai aprašytų ir apibrėžtų reguliarios kariuomenės kareivio ir tradicinio karo sąvokų⁶. Partizanas nėra nei reguliarios kariuomenės kareivis nei paprastas civilis, tačiau elgiasi, kaip šių dviejų veikėjų mišinys. Iš išorės jis gali atrodyti, kaip civilis pilietis, tačiau stoja į ginkluotą kovą, nesilaiko tradicinio karo taisyklių, priešinasi vyraujančiai valdžiai, naudoja partizaninio karo taktikas, daro politinius pokyčius, o dėl tokio komplikuoto jo neapibrėžtumo kyla problemų jam taikant tarptautinėje teisėje numatytus principus ir nuostatas.

Įvairių didesnio masto konfliktų ir smurtinių susirėmimų metu atsiranda gana daug naujų ir tuo pačiu skirtingų karo erdvių. Atsiradus šioms unikaloms sąlygoms, tai tampa puiki terpė kurtis naujoms karo koncepcijoms ir karo politikos doktrinoms⁷. Tokiu sudėtingu momentu atsiranda galimybė pamatyti, kaip stipriai išryškėja skirtumai tarp žmonių pasiruošimo kariauti. Tačiau, nepaisant to, taip pat pasirodo ir žmonių politiniai bei moraliniai skirtumai. Nors karą savaime ir galime laikyti reguliariu veiksmu, tačiau, jei kalbame apie partizaninį karą, tai jis su savimi neša gana nemažai jau anksčiau paminėto ne taisyklingumo, kuris prasideda jau pačiame veikėjuje – partizane – ir tęsiasi jo veiksmu – kare. Pas partizano veikėją ir jo veiksmuose egzistuoja nemažai aspektų, kurios prieštarauja tradiciniams, reguliaraus karo principams, o tai įneša chaoso norint suprasti partizaną, kaip politinį veikėją. Todėl partizano ir partizaninio karo ne taisyklingumas ir yra bruožas, kuris partizaną išskiria ir kuris daro jį unikaliu.

Vienas iš ganėtinai svarbių momentų, tai yra suprasti ar partizaninis karas apskritai yra svarbus ir kokia šio proceso reikšmė. Partizaninis karas tiek Carl Schmitt, tiek Carl von Clausewitz bei daugybei kitų žymių karo teoretikų buvo pirmiausia politinis reikalas aukščiausia šio žodžio prasme, kuriam buvo galima prikabinti beveik ir revoliucinio pobūdžio etiketę. Pagrindinė to priežastis yra ta, jog partizaninis karas dažniausiai buvo traktuojamas, kaip atitinkamo masto pasipriešinimas ir sukilimas prieš nusistovėjusią politinę tvarką ir net jei tai įkūnija užsienio okupacinis režimas, tai vis tiek krinta už teisinės valstybės sferos ribų⁸. Partizaninis karas neapsiriboja vien tik siauru suvokimu, jog jis yra reikšmingas tai valstybei, kurioje vyksta šis karas. Visas šis konfliktinis veiksmas yra svarbus tiek individo, tiek globalesniu – tarptautiniu mastu. Tarptautiniu mastu svarbu dėl to, nes tai daro įtaką ir kitų valstybių politiniams sprendimams, naujų įstatymų ar teisės aktų įgyvendinimui, naujiems apibrėžimams, kaip elgtis atitinkamose situacijoje.

Kitas svarbus momentas yra suprasti, kas yra tas politinis veiksmas bei kaip jį apibūdina pats Carl Schmitt. Pats politinis veiksmas apsirėškia įvairiomis atmainomis kultūroje, religijoje, ekonomikoje.

---

⁶ Schmitt, C. (2007), p. 3.

⁷ Ten pat.

⁸ Ten pat, p. 31.

Remiantis Carl Schmitt, galima suprasti, kad politinis veiksmas jam atstoja žmonių grupių ir atitinkamų jų darinių formavimąsi ir tarpusavio veikimą, remiantis atitinkama draugo ir priešo perskyra, skirtumas tarp draugo ir priešo tampa skirtumu tarp karo ir politikos⁹. Politinėje visuomenėje įvyksta tam tikras paradoksas, kai mes pradėdami nesuprasti tikrosios valstybės naudos ir jos veiksmų įtakos mūsų gyvenimui. Kiekvienam visuomenės nariui yra svarbu suprasti, kas jo valstybėje yra politiška, nes priešingu atveju galime pastebėti, jog visuomenės ir valstybės bendras monolitas gali skilti, o tai gali atvesti prie konflikto¹⁰. Nors valstybė turėtų vienyti ir saugoti nuo išorės priešų, tačiau mes pradėdami ją laikyti tik objektu, kuris patenkina mūsų materialius poreikius ir leidžia užsitikrinti saugumo jausmą. Kai valstybė stengiasi susigrąžinti ar naujai sukurti savo autoritetą arba nori vėl įprasminėti savo reikšmę piliečių atžvilgiu, tai visuomenė gali priimti šiuos bandymus, kaip jėgą, kuri yra nukreipta prieš juos. Partizaninis karas tampa veiksmu, kuris žmonėms padeda pakeisti valdžios sprendimus ir priešintis jiems. Taigi, politinio veiksmo ir partizaninio karo santykis individui ir valstybei tampa rimtu išbandymu.

Visų žmonijos konfliktų metu egzistavo tam tikros kovos ir karo taisyklės, todėl šių taisyklių nesilaikymas gali būti traktuojamas, kaip didelis pažeidimas, kuris kėsina į ilgai nusistovėjusią karo sampratą. Nepaisant to, jog kova vyksta tarp piliečių ir valstybės, tačiau šioje būsenoje irgi egzistuoja atitinkamos taisyklės. Juk kaip minėjau, tiek pats partizanas, tiek partizaninis karas yra labai netaisyklingo ir kartais, tikriausiai kritiškai pavojingo pobūdžio, nes tai kelia riziką ilgainiui nusistovėjusioms normoms ir grasina įvairiais pokyčiais. Vis dėlto, karas yra procesas, o procesas turi savo eigą, todėl ilgainiui ne taisyklingumą keičia neteisėtumas, o konfliktas perauga į pasipriešinimą. Visą tai reiškia esminį nepriklausomą partizaninio karo aiškinimą, kuris suprantamas, kaip neteisingas ir trikdantis karą, piliečių sukeltas revoliucijas ir įnešantis to kritinio balanso, kuris formuoja savo politinę karo sampratą.

Ganėtinai unikalų, jog partizanas tampa tarsi politinio įsipareigojimo bei neteisėto politinio režimo derinys. Neteisėtumas reiškia taisyklių nepaisymą, tad ganėtinai unikalų, jog tai siejasi ir su pačiu partizanu, kuris apeliuoja į daugybę nustatytų taisyklių. Kovos su ginklais mūšio lauke daro tiesioginį poveikį tarptautinės teisės galimybėms sustabdyti ir apriboti karą. Šiuolaikiniai ginkluoto konflikto įstatymai vis dar daugiausia grindžiami konvencionalumo idėja ir reguliariosios armijos vaizdiniais, kurie išsiskiria iš civilių gyventojų¹¹. Tai reiškia, kad partizano vaidmuo konflikte nėra konkrečiai apibrėžiamas. Tokie į valstybę orientuoti tarptautiniai įstatymų rinkiniai iš esmės negali suregulamentuoti

---

⁹ Schmitt, C. (2007), p. 12 – 65.

¹⁰ Schmitt, C. (1997). *The Concept of the Political*. Chicago and London: The University of Chicago Press. P. 22.

¹¹ International Committee of the Red Cross. (2002). *The Law of Armed Conflict*. <
https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/law1_final.pdf> [Žiūrėta 2020 05 05].

neteisėto karo, kuriame ir kariauja partizanai¹². Vietoj to, jog konceptualizuoti partizaninio karo ir politiškumo reikšmę, tai partizanų kovos tarsi tampa paverčiamos į teroro ir kovos su terorizmu ciklą, kuris jį išlaisvintų iš įprastinio priešiško ribų. Tačiau, partizaninio karo konceptualizavimui koją kiša partizano ne taisyklingumas.

Didelę įtaką partizanui ir jo kariavimo pobūdžiui daro jo mobilumas bei sugebėjimas surengti greitas ir netikėtas organizuotas atakas, o paskui staigiai atsitraukti. Tai bene dažniausiai sutinkamas lakoniškas partizano apibrėžimas. Visi partizanų bruožai labai susipina su tolimesne technologijų plėtra. Remiantis Carl Schmitt mintimis, tai partizano priklausomybė nuo technologijų gali pakenkti jo savarankiškam vaidmeniui politiniame veiksmo, o ypač, tarptautiniu mastu¹³. Tokios tendencijos partizaną dar labiau padaro priklausomu nuo išorinių jėgų. Tai yra, partizanų buvimas vis labiau priklauso nuo jų turimų ginklų, amunicijos, sulaukiamos materialinės pagalbos ar kitų būtinų išteklių, kurie reikalingi karinio konflikto metu. Stebint šių veiksmų progresą kyla susirūpinimas, jog partizanas gali būti įtrauktas į didelę galios konkurenciją. Kitaip tariant, partizanas rizikuoja tapti tiesiog paprasta marionete. Jei jo būtinus išgyvenimo poreikius patenkina išorinės jėgos, tai jis gali tapti netgi labai priklausomu nuo išorinių didžiųjų valstybių.

Jei vienu metu partizanai suteikė viltį sulygtinti politinį pasaulį, kuriame vyrauja antagonistinės, universalistinės ideologijos ir technologinė pažanga, tai šiuo metu gali iškilti susirūpinimas ir baimė, kad partizanas savo nepriklausomumo pozicijas praras dėl lygiai tokių pačių tendencijų. Šiuolaikinis modernus pasaulis tampa iššūkiu ir partizanams. Carl Schmitt jiems numato sunkumus, kurie kyla ne tik dėl besikeičiančio politinio veiksmo, tačiau ir dar labiau sumenkinto ginkluoto konflikto įstatymų pagrindo, kai išteklių neturėjimas tampa bene svarbiausiu jėgų balanso aspektu¹⁴. Tai kelia bene didžiausią pavojų partizanams, nes kovojant su absoliučiais priešais bus naudojamos modernios naikinimo priemonės, kurios partizanams bus sunkiai pasiekiamos, o tai reikš milžinišką galios disbalansą ir jų egzistavimo prasmės sumenkinimą. Šiuolaikinis partizanas jau dabar kovoja su moderniais ginklais, kulkosvaidžiais, sprogmenimis. Tačiau, tuo pačiu, tai reiškia, kad partizanas kovoja prieš dar modernesnę ginkluotę, kuri dažnai pakeičia karo eigą. Partizano išsigelbėjimas būtų, jei partizanai sugebėtų gauti masinio naikinimo ginklų ir įsitrauktų į tarptautinę geopolitinę areną, pavyzdžiui, turint branduolinį ginklą, tačiau tai taptų rimtu padariniu, kuris sumenkintų politiškumo prasmę partizano egzistavime. Tokie modernūs karo įrankiai gali tapti esminė priežastis, kuri sunaikintų

---

¹² Slomp, G. (2005). *The Theory of The Partisan: Carl Schmitt's Neglected Legacy*. History of Political Thought, 26(3), 502-519. < www.jstor.org/stable/26221714 > [Žiūrėta 2020 05 05].

¹³ Schmitt, C. (2007), p. 55.

¹⁴ Ten pat, p. 56.

partizanus¹⁵. Esminis faktorius čia yra tas, jog partizanus sunaikintų ne tik to ginklo panaudojimas prieš juos, tačiau ir jo turėjimas. Partizanas tokiame imanentiškame pasaulyje negali prisitaikyti prie techninių naujovių, o jų įgavimas jau keičia jį, kaip veikėja, jis tiesiog nesugebėtų su tokiu ginklu susitvarkyti. Tačiau, net jei ir sugebėtų gauti ir įvaldyti technologijas jis gali nesuvaldyti savo troškimų, kurie jau išėitų iš partizano teorijos ribų ir galimai būtų nukreipti prieš visuomenę, suradus tokios didelės galios šaltinį, pasikeistų ir jo tikslai. Be to, turint tokius išteklius, partizanai gali būti laikomi kaip turintys teroristinių kėslų, kas daro juos dar labiau nenuspėjamaus ir keliančiais grėsmę kitoms valstybėms, ką jau kalbant apie savo šalies vyriausybę. Kita vertus, partizaninis karas ir yra maišto forma, o maištas tam tikromis aplinkybėmis yra visiškai pateisinamas.

Karas visados darė įtaką politikai ir jos formavimuisi, todėl galima daryti prielaidą, kad partizaninis karas savo ne taisyklingumu, taip pat yra politiškai skirtingas, tačiau neabejotinai reikšmingas objektas. Įdomus aspektas partizaniniame kare yra tas, kad partizanai dažniausiai visados kovoja savo žemėse. Kyla klausimas kodėl ir koks jų konkretus tikslas. Dažniausiai tas tikslas yra išsaugoti savo valstybės vientisumą, saugoti jos suverenitetą nuo išorinių okupantų, kurie siekia visiško valdžios perėmimo. Tėvynės gynimas yra partizano varomoji jėga, todėl jam yra svarbu kuo greičiau išvyti priešą iš savo žemių. Tačiau, tampa sudėtinga suvokti, kuo tampa partizanas, kai savo pergalės atveju jis įžengia į kitos valstybės teritoriją. Retoriniame lygmenyje kyla klausimas, ar partizanas pats netampa okupantu, ar netampa tuo priešu, prieš kurį pats kovoja? Tokioje būsenoje partizanas nebeatrodo, kaip tiesiog gynybinė figūra, o išnykus ribai tarp priešiško ir teisingumo gali tapti sudėtinga jį apsaugoti nuo abstraktaus valdžios perėmimo. Žmogiškasis materializmas gali kėsintis į partizano moralinį pagrindą ir suveikus racionalumo aspektui jis gali priimti riziką pasinaudoti galimybe pasilikti prieš žemėse. Tai tampa tarsi savotiška kompensacija už prieš padarytą žalą ir atlygis savo tautai. Dėl partizanų ne taisyklingumo tampa sudėtinga suprasti, kas yra tikrasis priešas bei kurioje vietoje baigiasi jo priešiškas.

Reguliaraus karo veiksmė abi kovojančios pusės gerbia viena kitą. Priešas yra suvokiamas, kaip kitos valstybės kareivis, gynėjas, jis nėra paverčiamas nusikaltėliu, todėl tampa vertas pagarbos. Partizanas, kuris yra gana izoliuotas savo veiksmų perspektyvoje. Jam reikia mažų ir nenuspėjamų sukilimų ir pasipriešinimų, kadangi išėjimas į atvirą mūšio lauką paverčia jį reguliarios armijos kareiviu, o tuomet partizano turimi trūkumai dar labiau išryškėja. Tradicinis mūšis dėsningai užgožia tikrąją partizano jėgą ir ribiniai skirtumai tarp jo politinės figūros tampa vis labiau persipinantys¹⁶. Partizano egzistavimą apsunkina ir tai, kad jo veikimas ir egzistavimas stovi už įstatymo ribų. Tai verčia jį ieškoti

---

¹⁵ Schmitt, C. (2007), 56 p.

¹⁶ Ten pat, p. 6.

alternatyvų, todėl dažnu atveju partizanas tampa įprastu savanoriu, savo piliečių gynėju, kuriam suteikiama teisė turėti ir panaudoti ginklą vardan savo visuomenės gerovės¹⁷. Tačiau toks pasirinkimas nepalengvina partizano būsenos. Pasak Carl Schmitt, šiuolaikiniam partizanui yra ganėtinai sunku egzistuoti apskritai, nes jis tapatinamas arba su reguliarios kariuomenės kariu, arba su nusikaltėliu, kuris nepaklūsta jokiai valdžiai ir elgiasi savavališkai¹⁸. Tai dar labiau išryškina aspektą, kad partizanas yra už įstatymo ribų. Politiniai sprendimai karo eigai daro milžinišką įtaką, tačiau partizaninis karas yra už šių sprendimų horizonto ribų dėl savo nepriklausomumo niekam ir galimybės patiems priimti svarbiausius sprendimus. Partizanas yra įsipareigojęs tik savo tėvynei.

Kyla klausimas, kaip tuomet suvaldyti partizaninį karą, jog šis neišeitų iš moralumo ribų ir nepasireikštų, kaip beprasmiškas ir betikslis žudymo ir savivalės įvykis. Carl Schmitt irgi pastebi šią problemą ir teigia, kad vis dėlto, tam tikros ribos partizaniniame kare yra. Partizaninį karą riboja ribos, kurios apibrėžia partizano egzistavimą ir jo būties prasmę, kurie tuo pačiu pateisina tam tikrus jo veiksmus¹⁹. Šiuolaikinis partizanas iš priešų nesitiki nei teisingumo, nei gailestingumo, jis supranta, šiame kritiniame momente jo sprendimas yra galutinis. Partizanas nususuka nuo įprastinio suvaržyto kario modelio ir savo priešišumą perduoda kitaip, tai yra pasiduoda priešui, kuris ir sukelia terorą²⁰. Partizano pasirinkimas tampa ir politinio veiksmo preliudija, kuris lemia ne tik jo, bet ir kitų likimus. Dėl šios priežasties partizanas supranta, kad nesunaikinęs priešų – priešas gali ne tik sunaikinti jį patį, tačiau ir politinį tikslą dėl kurio jis kovojo, bei kėsinsi į jo dvasinius principus. Tai leidžia partizanui pateisinti savo radikaliai ar kontraversiškai atrodančius veiksmus, kurie greičiausiai pasibaigia priešų nužudymu.

Tas partizanas ir jo modelis, kurį mes įsivaizduojame ir kurį suprantame šiuolaikiniame kontekste dažniausiai pasireiškia pilietiniame konflikte. Tačiau, šioje vietoje atsiranda ir kitas įdomus aspektas. Beveik visos Europos valstybės savo istorijoje šalia reguliarios armijos turėjo ir partizanų būrius, kurie buvo priklausomi centriniai valdžiai, o jų tikslas buvo susilpninti priešų pajėgas arba numalšinti kitus nedidelio masto neramumus savo teritorijoje arba arti jos. Tokie beprecedenčiai įvykiai įneša dar vieną konfliktą į partizano suvokimą ir jo įtakos politiniams procesams formavimuisi. Partizanas tampa globojamu. Nors galios santykis turėtų būti ne jo pusėje, tokioje situacijoje jis įgauna pranašumą prieš priešą ir būdamas savo politinės valdžios marionete bei turėdamas tinkamas sąlygas kovoje, jis paneigia

---

¹⁷ Morrow, J. (2014). *Order within Anarchy: The Laws of War as an International Institution*. Cambridge: Cambridge University Press. < doi:10.1017/CBO9781107273627 > [Žiūrėta 2020 05 05].

¹⁸ Schmitt, C. (2007), p. 7.

¹⁹ Ten pat, p. 8.

²⁰ Ten pat, p. 9.

jėgų disbalanso aspektą²¹. Partizanas neturi tapti konformizmo simboliu, jis turi išryškinti savo individualumą ir priežastis dėl kurių kovoja.

Svarbus partizano skirtumas nuo reguliarios kariuomenės kareivio yra jo politinis įsipareigojimas. Politinis partizano paveikslas yra labai svarbus, nes jį reikia atskirti nuo paprasto nusikaltėlio, kuris siekia pasiekti tik savo materialų pasitenkinimą²². Nors struktūriškai partizanas ir panašus į nusikaltėlį, tačiau politiškai jo charakteristika yra visai kitokio pobūdžio. Partizano mūšio laukas yra ir politiniame fronte, kuriame ir išryškėja partizano politinis pobūdis ir jo reikšmė. Pradedant nuo partizano, kaip savitos sąvokos, jos aiškinimas išryškina partizano prasmę, kaip kovojantį už kažkokią politinę grupę ar partiją. Tačiau, partizanas yra labai jautrus objektas, nes jis gali būti paverstas labai svarbia nacionalinio ir tarptautinio pilietinio karo figūra, taip tiesiog tapdamas tam tikros politinės ideologijos instrumentu, kur jis bus vaizduojamas, kaip būtina sudedamoji dalis valstybės revoliucijoje ir valdžios persitvarkyme, o tai jau veda link absoliutaus karo teorijos. Revoliucinis karas tampa kontraversišku objektu, nepaisant to, kad jis yra tikras karas, tačiau jis kyla iš absoliutaus priešiško.

Norint geriau pažinti ir suprasti partizaną, tai verta atkreipti dėmesį jau ir į jo sąvokos aiškinimą. Partizano sąvoką pati savaime nurodo ryšį su partija. O toks prisirišimas prie partijos ar kažkokios politinės grupės yra svarbus aspektas reiškiantys visišką integraciją į tą grupę ir jos atstovavimą. Pats Carl Schmitt kalba apie tai, jog toks totalus atstovavimas partijai yra labiausiai būdingas totalitarinei valstybei²³. Atsiranda unikalus paradoksas, jog valstybėje vyraujantis griežtas vadovavimas ir atsidavimas turi didesnę pranašumą prieš reguliarias kariuomenes karo lauke dėl partizanų paklusnumo. Todėl partizano supratimas savaime tampa stipriai apkrauta politine figūra. Šiuolaikiniame partizane ir partizaniniame kare susikerta prigimtiniai moraliniai aspektai, teisėti ir neteisėti kariavimo būdai bei politiškumo skirtumai.

Žalingą partizaninio karo poveikį dar labiau pabrėžia jo netaisyklingas pobūdis. Partizanas kovoja būdais, kurie akivaizdžiai skiriasi nuo to, kaip kovoja įprastos, modernios ir reguliarios kariuomenės: partizanas ne visada nešioja karinę uniformą, sąmoningai ir noriai maišosi su civiliais gyventojais ir atvirai nerodo savo ginklo²⁴. Taigi, partizanas taip pat ginčija ginkluoto konflikto įstatymų pagrindus, nes vienas pagrindinių šiuolaikinių ginkluotų konfliktų įstatymų aspektų yra skirtumas tarp kovotojų ir civilių. Nors kovotojai turi privilegiją dalyvauti karo veiksmuose ir, kaip pasekmė, yra teisėtas užpuolimo objektas, civiliams tokios privilegijos nėra ir jie, kaip pasekmė, negali būti karinio išpuolio objektas.

---

²¹ Valentino, B., Huth, P., ir Balch-Lindsay, D. (2004). *"Draining the Sea": Mass Killing and Guerrilla Warfare*. International Organization, 58(2), 375-407. < <http://www.jstor.org/stable/3877862> > [Žiūrėta 2020 05 20].

²² Schmitt, C. (2007), p. 10.

²³ Ten pat, p. 11.

²⁴ Ten pat.

Kadangi partizanai yra laikomi netaisyklingo tipo kareiviais, todėl savaime kyla klausimas ar jie turi teises į privilegijas, kurias turi reguliarios armijos kareiviai. O galbūt partizanai labiau tapatinami su nusikaltėliais ir banditais, kurie jau traktuojami esantys už įstatymo ribų? Tokiu būdu partizanas yra dar labiau įspaustas į priešiško apsišėškimo tarp dviejų nesuderinamų pasaulio vizijų ir toks priešišėskumas būtinai turi tendenciją didėti. Nors iš išorės partizanas gali būti tapatinamas su nusikaltėliu, tačiau jų vertybiniai ir dvasiniai principai labai skiriasi. Nusikaltėlio aukščiausias interesas yra tik asmeninė nauda, o partizano tikslas yra ideologinė tvarka. Partizanas pasižymi svarbiu bruožu, jog jis kovoja remdamasis intensyviu politiniu įsipareigojimu, o tai išskiria partizaną nuo įprastų nusikaltėlių. Carl Schmitt politinis įsipareigojimas reiškia turėti sugebėjimą, kuriuo galima atskirti draugą nuo priešo ir galiausiai parodyti norą kovoti su priešu iki mirties²⁵. Jam ganėtinai svarbi yra ir priešišėskumo nuostata. Tai gana dviprasmiška nuostata, kai priešas, nors ir kelia egzistencinę grėsmę, tačiau yra lygus ir vertas pagarbos. Tam tikra prasme, tai tarsi įteisiną kovą tarp dviejų asmenų ar asmenų grupių. Tačiau, čia atsiranda ir kita svarbi sąvoka, tai – tikrasis priešas. Carl Schmitt teigimu, ši sąvoką pasireiškia tarsi priešišėskumo forma ir dominuoja partizanų kovose su išoriniais okupantais²⁶. Ji nepriima įprastinio priešišėskumo ribų, o priešingai, tai yra priešišėskumo supratimas, kuris yra už bet kokio susilaikymo ribos. Apibendrinant šiuos išskirtinai pateiktus argumentus, tai galima manyti, kad tradiciniai partizano bruožai yra jo netvarkingumas, judumas, intensyvus politinis įsipareigojimas ir gilus ryšys su tam tikra vieta ar valstybe²⁷. Iš šių savybių verta pabrėžti, kad pirmieji du pabrėžia faktą, jog partizanas yra netiesioginis šiuolaikinės valstybės ir jos reguliarios armijos bruožų turintis produktas, o kiti du kritiniai aspektai iliustruoja partizano sukurtą požiūrį suvereniai valstybei, kaip aukščiausias politinis šaltinis.

Partizano ne taisyklingumas ir vėl apsunkina suprasti, koks ir kiek išties nepriklausomas jis yra. Tačiau, kaip jau ankšėčiau minėjau šiame tekste, tai partizanui vis tiek reikalinga valdžios parama, o valdžiai reikalingi partizanai. Partizanai turi palaikyti ryšį su įvairiomis bendruomenėmis, kad turėtų jų palaikymą. O politinei valdžiai yra svarbu, jog atsiranda kovotojų, kurie gali priešintis prieš užsienio užkariautoją vedinas gilesnių, ontologinių priešasčių, kas užtikrina jo besąlygišką kovojimą. Tai reiškia, kad partizanas visada yra kažkokiu būdu priklausomas, nors ir nereguliarus kovotojas tačiau nuo reguliarių jėgų.

Jei ontologiniame lygmenyje partizanas sugeba susitvarkyti su kylančiomis problemomis, tai teisiniame lygyje tai padaryti yra sunkiau. Partizanas neturi reguliarios kariuomenės kovotojo teisių ir

---

²⁵ Schmitt, C. (2007), p. 13.

²⁶ Ten pat, p. 15.

²⁷ Slomp, G. (2005), p. 507.

privilegijų, pagal bendrąją teisę jo veikla yra nusikalstama ir jam gali būti taikomos bausmės²⁸. Tam tikromis sąlygomis, jis gali būti laikomas ir karo nusikaltėliu, kas yra ganėtinai ironiška, nes taip, jis tarsi sutapatinamas su tais, kurie buvo okupantai svetimose šalyse, vykdė genocidus ar kitus karo žiaurumus. Todėl norint įgauti daugiau teisinių galimybių partizanams yra lipdomos reguliarių kovotojų etiketes, tačiau pabrėžiant, kad tai yra savanoriško civilinio pasipriešinimo judėjimas kovojantis dėl civilinių gyventojų apsaugos. Norint būti tiesiogiai pripažintais, tai reikia laikytis tam tikrų taisyklių. Tai reiškia, kad partizanams reikia laikytis tam tikrų numatytų normų, kurios būdingos reguliarios kariuomenės kareiviui, kaip aiškūs skiriamieji ženklai, atviras ginklo nešiojimas. Tačiau, partizanai negali taip elgtis okupuotoje teritorijoje, nes priešas iškart jį identifikuos ir sieks pašalinti grėsmę. Okupacinė valdžia yra suinteresuota išlaikyti gyventojų ir kitų teisinių struktūrų lojalumą, todėl laikysis karo įstatymų ir to reikalaus ir partizanų. Už tam tikras civilių privilegijas, okupantai sieks, kad vietiniai pareigūnai ir kitos valstybinės institucijos ir toliau sutiktų palaikyti viešąją tvarką. Tai atveria dar daugiau probleminių klausimų.

Visa tai virsta kruopščiai subalansuotu procesu, kuriame gali būti sunku surasti kompromisą, tarp okupacinės valdžios ir jos oponentų interesų, nes partizanas okupuotoje teritorijoje pavojingai pažeidžia visas šias tvarkas. Ir tai yra ne tik todėl, kad jo tikroji kovos erdvė yra prieš fronto linijos gale, kur jo taikiniai yra pažeidžiamiausios prieš vietos. Okupuotoje zonoje partizanus daugiau ar mažiau saugo ir slepia vietiniai žmonės, nes jie tiki partizanų kovos tikslu ir galutiniu rezultatu²⁹. Dėl šios priežasties vietinių gyventojų apsauga potencialiai reiškia ir partizano apsaugą. Todėl civiliai, suteikdami pagalbą partizanams iš partizanų reikalauja to paties saugumo jausmo. Šioje vietoje vėl kyla beprecedentis konfliktas. Šio konflikto centre yra ne partizanai, ne civiliai gyventojai, nei okupacinė valdžia, bet tie vietiniai pareigūnai palaikančiam tvarką, kurie tampa įsipareigoję visiems. Ką daryti pareigūnui, kuris sulaiko partizaną trukdantį viešąją tvarką, kai partizanai saugo civilius gyventojus? Partizano paleidimas užtrauks okupacinės valdžios nemalonę, kai ji reikalauja ištikimybės. Tačiau partizano sulaikymas sukels civilių gyventojų pasipiktinimą, nes jie norės pareigūno solidarumo prieš kovotoją, kuris saugo civilius ir kovoja dėl valstybės išlaisvinimo. Todėl racionaliausias būdas pareigūnui tampa prisijungti prie partizanų. Taip atsiranda naujos prasmingos reikšmės, kurios subalansuoja veiksmų pasekmes prieš vyraujančią politinę valdžią.

Partizanas yra ne užprogramuotas robotas, jis yra žmogus. O žmogus savyje turi įveikti daug dvejonų, todėl jis gali jausti tam tikrą nestabilumą. Priimant labai drastiškus sprendimus jam atsiveria

---

²⁸ Goodson, A. (2004). *About Schmitt: Partisans and Theory*. CR: The New Centennial Review, 4(3), 1-7. < <http://www.jstor.org/stable/41949449> > [Žiūrėta 2020 05 25].

²⁹ Schmitt, C. (2007), p. 17.

sąmonė, kuri pateisina jo pasirinkimus, tačiau kartu ir įneša daug ne taisyklingumo ir supratimo, kokie rizikingi yra jo veiksmai. Partizano atveju ši procedūra tikriausiai žlugs dėl to pačio ne taisyklingumo ir neteisėtumo bei priskiriamos atsakomybės individui už pernelyg didelę riziką. Tokioje karo būsenoje yra ypatingai svarbu suprasti ir apmąstyti rizikos esmę.

Partizanai turi daug priešų ir jis visados yra rizikos zonoje, kurioje tenka rizikuoti savo gyvybe, kaip ir kiekvienam kariui. Įdomu tai, kad partizanas pats suvokia, kad priešas neištrauks jo į vyraujančius įstatymus ar nuostatas, o tai reiškia, kad su juo ne visados bus elgiamasi garbingai³⁰. Skirtumai tarp partizano ir reguliaraus kareivio vėl pabrėžia savo svarbą. Tačiau partizanai nėra vienodi, jau ir pats Carl Schmitt išskiria dvi partizano, kaip politinio veikėjo rūšis, tai: autochtoninis gynėjas ir agresyvus tarptautinis revoliucionierius³¹. Kas lemia šį partizanų skirtumą? Tai dažniausiai skirtingos karo ir priešiško sampratos, kuriose partizano figūra valstybėje tampa įdomia ir politinių procesų struktūras. Jei partizanas kovoja kovose, kur siekia panaikinti atėjusią priešų vyriausybę arba, kur kovoja dėl lygių visuomenės klasių, tai jis bus laikomas didvyriu, o pralaimėjęs šias kovas jis rizikuoja tapti tiesiog įprastu nusikaltėliu, kuris kėsinosi į vyraujančią valdžią ar jos perėmimą³². Partizanui toks nuosprendis dažniausiai gali reikšti vieną, tai – mirtis. Carl Schmitt tokį aspektą vertina gana įdomiai, tai yra, kaip teisingo priešingumo logika kare nepripažįstant teisingo priešų³³. Tai partizaną paverčia viena iš svarbiausių figūrų karo lauke. Čia atsiranda dar vienas momentas, kur vėl išryškėja partizaninio karo ne taisyklingumo pobūdis ir skirtumai nuo tradicinio karo. Šie skirtumai ilgainiui tampa tokie ryškūs, kad prisitaiko prie Carl Schmitt draugo ir priešų koncepcijos. Mūšio lauke partizanui visi dalyviai yra potencialūs priešai, todėl jam tampa svarbu suprasti, kokios grupės ten kovoja, jog būtų galima lengviau suprasti jo sprendimų politiškumo svarbą ir kryptį.

Nepaisant nenuoseklus ir nereguliarius kovinių metodų pobūdžio, partizaninis karas, pagrįstas tikru priešišku, žymi svarbią ribą: tai yra gynybinis, teritoriniu atžvilgiu apribotas karas. Carl Schmitt koncepcijoje tikri partizanai yra gynybinio pobūdžio; jie kovoja ne dėl abstrakčių visuotinių idėjų, bet už tai, kas, jų manymu, yra Tėvynės išlaisvinimas³⁴. Tačiau, tokių teritorinių, gynybinių apribojimų nėra kitam jo nustatytam partizanų kovotojo tipui: tarptautiniam revoliucionieriui. Kol partizanas kovoja su realiu priešu konkrečioje teritorijoje, tai tarptautinis revoliucionierius tuo metu kovoja už abstrakčius, universalistinius idealus, prieš ryžtingą priešą. Ryškiausiai ryžtingo priešų paveikslas matomas Rusijoje,

---

³⁰ Schmitt, C. (2007), p. 20.

³¹ Ten pat, p. 21.

³² Schulzke, M. (2016). *Carl Schmitt and the mythological dimensions of partisan war*. *Journal of International Political Theory*, 12(3), 345–364. < <https://doi.org/10.1177/1755088216637091> > [Žiūrėta 2020 06 02].

³³ Schmitt, C. (2007), p. 21.

³⁴ Ten pat, p. 53.

o ypač ryškias absoliutaus priešiško išraiškas Carl Schmitt pastebi Lenino idėjose³⁵. Absoliutus priešas atsispindėjo, kaip klasės priešas, buržuazijos atstovas, kapitalistinio valdymo šmėkla. Dar labiau šios idėjos matomos Rusijos revoliucijos šešėlyje, nes Lenino manymu partizaninis karas yra būtinas veiksmas revoliucijos procese, kadangi tai tampa maksimaliu priešiško įrodymu. Šioje apvaizdoje „raudonieji“ Rusijos revoliucionieriai tapo formulės raktas, kuris padėjo laimėti sukilimą prieš vyraujančią Caro vyriausybę. Esamos politinės ir socialinės tvarkos atmetimas ir priešiško apribojimų pašalinimas tampa dar vienu partizano nereguliarumo požymiu.

Panaikinti visas skirtingas karo rūšis ir sutapatinti jas su vienu karu reikštų karo sunaikinimą apskritai. Kare yra svarbu atskirti pagrindinius motyvus, priešus, tikslą dėl ko kovojama, karo būdus ir naudojamas strategijas. Jei šios ribos būtų panaikintos, tai karas taptų vientisas, beprasmiškas veiksmas, kuris neturi aiškios pradžios ir pabaigos, o jo egzistavimas turėtų ryškų beprasmybės aspektą. Toks karas nebebūtų karu, tai būtų konfliktas tarp piliečių, kurie nesuvokia savo esminių skirtumų ir abejoja savo pasirinkimais, todėl šis veiksmas būtų naudojamas tam, kad tuos veiksmus pateisinti arba surasti jų prasmę. Karas nebūtų laikomas politiškai svarbiu, nes politiškas nebeformuotų visuomenės. Karas taptų tiesiog prasivalymo veiksmu, kuris neatneš pridėtinės vertės. Karinis konfliktas turi būti bent abstrakčiai apibrėžtas, tai leistu atsirasti karui, kaip prasmę turinčiu veiksmui. Todėl turi būti atskirtos aiškios ribos tarp karo ir taikos.

Reguliarios kariuomenės kareivis yra griežtos drausmės pavyzdys. Jis sugeba momentiška atskirti, kas yra jo priešas, bei žino svarbiausius bruožus, kaip jį išskirti iš kitų kovos dalyvių. Tai yra, pamatyti jo uniformą, ginklą. Priešo likimas dažniausiai yra nuspręstas jau iš anksto, tai yra jis bus arba nužudytas, arba sulaikytas, kaip karo belaisvis. Jei žmogus nedėvi karinės uniformos ir neturi matomo ginklo, tai jis yra civilis, o prieš jį kelti ginklo nedera. Tačiau, jei civilis neturi uniformos ir naudoja ginklą, tai jis tampa nusikaltėliu, kuris bus baudžiamas. Tai yra ganėtinai jautri akimirka, nes civilis net ir atstovaudamas kažkurią pusę kariniame konflikte, vis tiek, turės turėti savo skiriamuosius bruožus. Civilių aukos gali būti miesto apgulties rezultatas, bet jis niekad neturi tapti tiesioginis pasikėsimo objektas, jei atsidurs tiesioginiame reguliarios kariuomenės kareivio akiratyje. Tačiau partizanas, kaip išsiaiškinome anksčiau, tai neatitinka šių reguliaraus kareivio bruožų ir elgiasi priešingai. Partizanas negali išsiduoti savo skiriamaisiais ženklais, nes priešas jį iškart demaskuos ir jis bus nužudytas. Partizanui neturint skiriamųjų ženklų, tai priešas jį laikys tiesiog nusikaltėliu, kuris nėra vertas kareivio privilegijų, kadangi nėra traktuojamas, kaip reguliarios kariuomenės kareivis³⁶. Partizano ir partizaninio

---

³⁵ Schmitt, C. (2007), p. 34.

³⁶ Schulzke, M. (2016), p. 345.

karo problematika net ir gilinantis į ją, tačiau vis tiek yra gana ryški savo neapibrėžtumu ir ne taisyklingumu, kurį sunku įstatyti į konkrečius normatyvinius rėmus. Partizanas tampa improvizuotu kariu, kuris atitinka kareivio paveikslą, bet nėra kareivis. Dalis šios problemos paaiškinimo yra ta, jog partizanas negali tiesiog paneigti savo įsitikinimų ir staiga perimti reguliarios kariuomenės kario bruožų, nes tie bruožai ir yra atskirtis, kurie išlaiko jo minimalius pranašumus ir suteikia galimybę apskritai egzistuoti. Jei partizanas atsisakytų savo ne taisyklingumo, tai jis nebebūtų partizanu, tai reikštų jo mirtį³⁷. Tokia mirtis nepateisina partizano tikslo, todėl ji būtų beprasmė.

Pripažinti partizano problemas reiškia pripažinti konfliktą, kuris kelia rūpesčius dėl ribos tarp racionalaus kariavimo rezultato ir tuščio teroro. Ši problema yra gerokai svarbesnė nei gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio. Partizanas ir partizaninis karas turi būtų vertinamas ganėtinai gilia prasme, jog būtų galima pamatyti ne tik jo išorinę, tačiau ir vidinę būseną. Tačiau, savaime suprantama, kad ta išorinė būseną bus pirmas dalykas, kuris leis suprasti ir pamatyti reguliarias nereguliarus ir netaisyklingo kario problemas bei jo santykį su mūsų lauku ir jo įtaką politiniams veiksams. Carl Schmitt akcentuoja, kad modernus šiuolaikinis karys kels partizanui vis didesnes problemas dėl skirtingo techninio lygio bei struktūrinių veiksmo skirtumų³⁸. Partizano veiksmas tampa svarbia dalimi tiek mūsų lauke, tiek politikoje. Veiksmas tampa struktūrine erdve, kurioje dingsta skirtumas tarp draugo ir priešo, tačiau tas skirtumas gali tapti mirtinas, kuris suvokiamas kaip reguliarius pasaulio dėsnis. Ieškant ryšio tarp partizano veiksmų dėsningumo mes būsimė nukreipti į tikslą dėl ko tie veiksmai vyksta, o to veiksmo rezultatas yra kova dėl savo žemės, dėl savo piliečių.

Visoje karo teorijoje, kad ir kokia unikali ji yra, tačiau galime pastebėti, kad joje labai svarbu ne tik politinis aspektas, tačiau ir priešiško suvokimas. Partizanas yra priešiško pavyzdys, kai civilis pilietis nebijo užsidėti uniformą ir tapti kareiviu, kurio nereguliaros kovos gali tapti labai destruktivos. Partizanui politinis įsipareigojimas tampa besąlygiškai svarbus, nes tai padeda jam suprasti jo kovos prasmę ir atskirti, kas jo kovoje yra teisinga³⁹. Tačiau, teisingumą reikia vertinti atsargiai, kad jis neperžengtų racionalumo ribų, netaptu nusikalstamu veiksmu ir neprarastų savo politiškumo. Nepaisant didėjančios partizano, kaip politinio objekto reikšmės ir mobilumo, jo pirminė pozicija ir kovos tikslas išlieka imanentiška, gynybinė, tai yra saugoti tą žemės lopinėlių už kurį jis kovoja ir kuris jam yra brangus. Atlikęs savo pirminį veiksma, jis gali imtis politinių veiksmų, kurie leistų pasitarnauti savo piliečiams.

---

³⁷ Schmitt, C. (2007), p. 26.

³⁸ Ten pat, p. 49.

³⁹ Ten pat, p. 65.

2. Tradicinio ir partizaninio karo skirtumai

Neabejotinai daugelis žmonių karą savaiame laiko ganėtinai vienalyčiu veiksmu, kurio skirtingi bruožai neišryškina skirtumų tarp jų. Norint dar geriau suprasti partizaninio karo politiško reikšmę, taip pat, yra reikšminga suprasti, kuo partizaninis karas skiriasi nuo tradicinio karo apskritai. Per daug nenukrypstant nuo filosofinio požiūrio taško, šiame skyriuje aiškinsimės, kuo skiriasi tradicinis ir partizaninis karas, nes mes retai kada suvokiame, jog nepaisant jų panašumo – tai nėra tas pats dalykas. Suprasti šiuos skirtumus yra svarbu, jog nemaišytumėme tradiciniam ir partizaniniam karui skirtų dilemų, kadangi skiriasi ne tik jų išorinis apipavidalinimas, tačiau ir procesai, motyvai ir galimybės.

Karas savaiame yra reikšmingas žmonių inicijuojamas veiksmas, o partizaninis karas, kaip toks unikalus karinis konfliktas yra ypatingai svarbus procesas, kuris gali turėti didelę reikšmę tarp konfrontuojančių valstybių ar vyriausybių bei savo veiksmis padaryti didelę įtaką žymiesiems pokyčiams ne tik šalies viduje, tačiau ir kaimyninėms valstybėms bei žmonėms apskritai, jų moraliniams ir vertybiniais aspektams.

Jei mes norime suprasti partizaninį karą ir jo pobūdį pirmiausia reikia suprasti karą apskirtai. Tam, kad būtų galima pilnavertiškai įgyvendinti šį tikslą yra reikšminga rasti atsakymą į du svarbius klausimus: koks yra idealaus karo pavidalas ir kaip laimėti karą. Norint surasti šiuos atsakymus mums yra būtina atsigręžti į karo prigimtį, kurioje egzistuoja daugybę skirtingų nuomonių ir prieštaravimų. Šiems atsakymams atrasti pasitelkiu vieną žymiausių pasaulyje karo teoretikų Carl von Clausewitz. Jis tyrinėdamas karo teoriją savo dėmesį sutelkė į kelis svarbius aspektus, tai kariniai veiksmai, jų aktyvumas bei politiniai veiksmai⁴⁰. Prisimenant aukščiau nagrinėtas Carl Schmitt mintis, tai galime daryti prielaidą, kad jis partizano veiksmuose šiuos tris veiksmus, taip pat, išskyrė, kaip reikalingus partizano egzistavimui. Carl von Clausewitz savo idėjas grindė tuo, jog karas yra smurtinis veiksmas, o tokiu jis tampa dėl savo paties kraštinių ribų, taisyklių, kurios jį spaudžia ir vietoj to, jog karas būtų lengviau valdomas, galop jis tiesiog visai praranda kontrolę. Juk pats karas yra sudėtingas ir kintantis, o ne statiškas ar nekintamas.

Carl von Clausewitz idėjose atsiranda „absoliutaus karo“ sąvoka, kuri yra grindžiama radikalia logika sunaikinti ir nuginkluoti priešo pajėgas ir taip sustabdyti jo norą vykdyti karinius veiksmus. Tačiau, realybėje „absolutus karas“ negali įvykti dėl to, nes visi karai yra daugiau ar mažiau ribojami dėl jau anksčiau paminėtų kraštutinių ribų, kurias dažniausiai sudaro politiniai sprendimai ar kariuomenių pajėgumai. Kaip jau kalbėjome, tai Carl Schmitt, savo partizano teorijoje, taip pat, išskiria absoliutaus

---

⁴⁰ Clausewitz, C. (1989). *On War, Indexed Edition* (redagavo: P. Paret ir M. E. Howard). Princeton University Press. P. 80.

priešiškumo ir absoliutaus priešo sąvokas. Tačiau jos partizano teorijoje, tiek ir praktiniame lygmenyje egzistuoja, kaip vienos ir būtinų partizano dedamųjų, kur jo ribotumas jam suteikia galimybę kariauti.

Tyrinėjant karo ir politikos santykį gali kilti daug provokuojančių klausimų. Net ir demokratiškiausios valstybės neišvengs karo, todėl joms svarbu jame užimti tinkamą poziciją, nes karas gali neigiamai atsiliesti valstybės ekonomikai ir politiniam vientisumui šalyje⁴¹. Sėkmingas rezultatas kare tampa labai svarbiu momentu, kuris teigiamai priimamas ir visuomenėje. Mūšio lauke svarbiausiu veiksmu tampa laimėti ir įgyvendinti užsibrėžtą politinį tikslą.

Nepamirškime, jog norint geriau suprasti realius aspektus, kurie lemia tradicinio ir partizaninio karo skirtumus, priežastis ir kilmę, mums yra svarbu suprasti ir ontologinius karo motyvus. Nors egzistuoja daugybę skirtingų teorijų, kas sukelia karus ir kodėl jie vyksta, tačiau vis dar nėra priimtos galutinės, vieningos nuomonės, kuri paaiškintų karo kilmę⁴². Tačiau, nepaisant to, labiau gilinantį į konkrečius karo elementus galima geriau pabandyti perprasti patį karą bei tą keistą žmonijos polinkį į smurtinį ginkluotą konfliktą. Karas bent jau iš pradžių yra primityviai apibrėžtas kaip tikras, tyčinis ir plačiai paplitęs ginkluotas konfliktas tarp žmonių grupių⁴³. Šiam procesui ar veiksniams visumai visiškai nesvarbu, ar karas vyksta skirtingose šalyse, ko pasėkoje atsiranda tarptautinis karas, ar jis vyksta vienoje šalyse ir tampa pilietiniu ar partizaniniu karu.

Beveik kiekviena pasaulio šalis savo istorijoje yra išgyvenusi pilietinį karą, kuris turėjo reikšmingų pokyčių tiek jos paties piliečiams, tiek jos kaimynėms. Dabartiniiais moderniais laikais galime pamatyti daug skirtingų karo pavyzdžių. Tai, ką mes dabar matome Sirijoje, bei kitose karštuosiuose Afrikos ir Azijos regionuose yra vidinių karinių konfliktų pavyzdžiai, kurie kelia grėsmę ne tik šalies, kurioje vyksta karinis konfliktas vientisumui, tačiau ir kitoms užsienio valstybėms, nes jie vyksta dėl politinių tikslų⁴⁴. Tačiau, svarbiausia, kad šiuose kariniuose konfliktuose nukenčia žmonės, ne tik fiziškai, tačiau ir dvasiškai, nes jų metų yra kėsiniama į prigimtinius žmogaus aspektus, jų vidinę būseną, mąstymą, pažiūras bei politinio veiksmo laisvę.

Kuo didesnio masto karinis konfliktas, tuo daugiau įtakos daro kitoms net ir kare nedalyvaujančioms pusėms. Šioje vietoje labiausiai išsiskiria tarptautiniai konfliktai, o ypač, tai Pirmas ir Antras pasaulinis karas, kurie turėjo milžinišką poveikį tolimesnei pasaulio raidai. Nors jie ir sugriovė

---

⁴¹ Peceny, M., Beer, C., ir Sanchez-Terry, S. (2002). *Dictatorial Peace?* The American Political Science Review, 96(1), 15-26. < <http://www.jstor.org/stable/3117807> > [Žiūrėta 2020 06 20].

⁴² Carnahan, B. (1998). *Lincoln, Lieber and the Laws of War: The Origins and Limits of the Principle of Military Necessity*. The American Journal of International Law, 92(2), 213-231. < doi:10.2307/2998030 > [Žiūrėta 2020 06 30].

⁴³ Elkins, J. (2010). *The Model of War*. Political Theory, 38(2), 214–242. < <https://doi.org/10.1177/0090591709355389> > [Žiūrėta 2020 06 30].

⁴⁴ Dubik, J. M., ir G. Demsey, M. (2018). *Just War Reconsidered: Strategy, Ethics, and Theory (Battles and Campaigns Series)*. University Press of Kentucky. P. 90.

nedemokratiškus, diskriminacinius režimus, tačiau tuo pačiu ir panardino pasaulį į nesibaigiančias karinių ir politinių pokyčių lenktynes, kurios vis dar atliepia jau pasibaigusi Šaltąjį karą⁴⁵. Būtent Šaltasis kartas, kaip tokio globalaus masto (nors ir ne tiesioginio), tačiau parodė, kokią plačią reikšmę karuose turi politinė plotmė.

Taigi, norint suprasti esminius karo motyvus, svarbu suprasti karo apibrėžimo elementus. Visiškai nesvarbu apie kokį karą yra kalbama, ar tai tarpvalstybinis karas, ar partizaninis karas, tačiau viena aišku, jog tam, kad mes galėtume kalbėti apie karą, kaip apie veiksmą, tai karas turi būti tikras. Tai reiškia, kad turi būti realios kovos, ginkluotųjų pajėgų dislokavimas ir panaudojimas, bei kiti smurtiniai ir fiziniai išpuoliai⁴⁶. Taip pat, kare labai svarbu ir tai, jog jame turi būti karo aukos. Svarbus aspektas čia yra tas, kad aukos turi atsirasti dėl smurtinių veiksmų, kurias įtakojo kariniai veiksmai, o ne išorinės aplinkybės, kurios nesusijusios su veiksmais atliekamais konflikto metu.

Visos kitos priemonės, kurios yra ganėtinai paplitusios mūsų moderniais laikais, tai yra ekonominės sankcijos, didesnis karinių dalinių dislokavimas konkrečioje vietoje ar grasinimai yra tik priemonės skirtos paveikti ir manipuluoti konkrečią tikslinę šalį ar grupę, jog ji imtųsi atitinkamų veiksmų, tačiau tai nėra laikoma kariniais veiksmais. Karinių veiksmų provokavimas, tai ganėtinai svarbus faktorius, kuris gali nulemti kariaujančių pusių pasiruošimą, o tai jau lemia ir tolimesnę karo eigą, tačiau, šioje vietoje vis tiek galioja vienas svarbus faktorius. Tam, kad karas būtų, tai jis tiesiog turi apimti smurtą – fizinę jėgą, kuri pakenkia kitam ir verčia jį veikti prieš jo valią⁴⁷.

Šioje vietoje tuomet gali kilti klausimas ar Šaltasis karas tuomet laikomas tikroju karu. „Karo“ sąvoką derėtų vartoti atsargiai, nes iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad ir Šaltasis karas neatitinka visų karui būtinų aspektų, tačiau jis turi tam tikrą išskirtinumą, kurie paverčia jį karu. Nors šiame kare ir nebuvo jokių tiesioginių karinių veiksmų, smurto ar karo aukų tarp dviejų pagrindinių kariaujančių pusių, tačiau jos dalyvavo kariniuose veiksmuose. Šis reiškinys vadinamas „*proxy war*“. Tai yra tada, kai galingos išorės šalys konkuruojančios tarpusavyje remia kitus, mažesnius veikėjus, pavyzdžiui finansiškai, ginklais ar kitais būtiniais resursais ir iš esmės priverčia juos kovoti savo kovas⁴⁸. Toks reiškinys tapo dažnai pastebimas po Antrojo pasaulinio karo. Šioje vietoje verta prisiminti ir partizaninį karą, nes karinio konflikto metu partizanams gaunama parama yra ypatingai svarbus aspektas, kuris kartais ir leidžia prasidėti partizaniniam judėjimui apskritai. Tai reiškia, kad matant konkrečioje valstybėje kylančius neramumus, kitos valstybės vyriausybė gali pažadėti paramą karinio konflikto metu, kas leis

---

⁴⁵ Vasquez, J. A. (2012). *What Do We Know about War?* (Second ed.). Rowman & Littlefield Publishers. P. 24.

⁴⁶ Orend, B. (2019). *War and Political Theory* (1st ed.). Polity. P. 12.

⁴⁷ Arendt, H. (1970). *On Violence* (Harvest Book) (First ed.). Harcourt Brace Javanovich.

⁴⁸ Mumford, A. (2013). *Proxy Warfare and the Future of Conflict*. The RUSI Journal, 158(2), 40–46. < doi:10.1080/03071847.2013.787733 > [Žiūrėta 2020 07 08].

ne tik inicijuoti partizaninį karą, bet ir tam tikra prasme valdyti karo eigą, nes partizanai būtų stipriai priklausomi nuo iš išorės gaunamos paramos ir resursų. Todėl kitos valstybės turėdamos savo intencijų dėl konkrečių politinių sprendimų, kurios gali būti jai naudingos, gali sukelti beprecedenčius vidinius karinius konfliktus kitose šalyse pačiai nepatiriant nuostolių.

Karas, kaip procesas yra tarpvalstybinių santykių fazė, kurioje nėra daug natūralumo ir dažniausiai atsiranda dėl atitinkamų politinių veiksmų. Jei valstybei atsiranda poreikis ar aplinkybės priverčia, tai dėl konkrečiai vykdomos užsienio politikos karinės pajėgos gali būti sustiprintos, panaudotos arba karas gali būti visiškai sustabdytas. Karas tampa tęstine politikos priemone. Įtaką karo veiksmams gali daryti daugybę skirtingų išorinių veiksnių, tačiau dažniausiai, savo pasaulio istorijoje galėjome pastebėti, kad iškyla keli konkretesni, labiau apibrėžti bruožai, kurie lemia šiuos ginkluotus konfliktus. Nors ir egzistuoja milžiniškas skaičius veiksnių, kurie nulemia karo veiksmus, tačiau siaurąja prasme pagrindinės priežastys, kurios dažniausiai nulemia karinio konflikto pradžią yra šios: 1) noras įgauti didesnę ekonominę nepriklausomybę ir sustiprinti savo šalies ekonomiką paverdant kitos šalies išteklius; 2) siekiant užgrobti naujas kitos valstybės teritorijas ir taip patenkinti ekonominius interesus bei dideliu mastu skiepyti savo ideologines vertybes; 3) nacionalistiniai aspektai, kai karinė galia dažniausiai nukreipiama prieš kitos rasės ar tautinės grupės atstovus, nelaikant jų lygiaverčiais žmonėmis; 4) religiniai aspektai nukreipiant karo veiksmus prieš kitatikius; 5) pilietiniai karai, kurie įvyksta, kai šalyje vyrauja dideli nesutarimai tarp dviejų ir ar daugiau skirtingus interesus turinčių grupių; 6) revoliuciniai karai⁴⁹. Kai atitinkama dalis ar visi šalies gyventojai sukyla į ginkluotą kovą prieš okupantę valdžią reikšdami nepasitenkinama vyraujančia vyriausybe, tokiuose karuose pagrindinį vaidmenį dažnai suvaidina partizanai

Paaškinimai dėl ko vyksta karai dažnai būna ir nevisai konkretūs. Vieni žymiausių pasaulio istorijoje karo teoretikų yra įvardinę ir tokias karo priežastis, kaip: 1) jog kariniai konfliktai prasideda dėl vidinių žmogaus bruožų, kaip baimė, garbė ir susidomėjimas, nes tai tampa pagrindiniais žmogaus motyvais imtis neatsargių priemonių, kurie ir sukelia karus; 2) žmogaus aistrų santykis, kuris išgrynina konkrečius politinius tikslus sukeliančius karinius veiksmus; 3) valstybės pradeda kariauti tuomet, kai žino, kad tikrai laimės; 4) valstybės lyderių kvailumas ir nesupratimas; 5) įvairių išteklių ar būtinų resursų stygius, kuris skatina kariauti⁵⁰. Karas retai kada būna pastovus, jis dažnai kinta atsižvelgiant į istorinį, politinį ar socialinį kontekstą, o pagal tai yra kuriamos ir karo strategijos. Nors karas gali atrodyti

---

⁴⁹ Van Evera, S. (1998). *Offense, Defense, and the Causes of War*. *International Security*, 22(4), 5-43. < doi:10.2307/2539239 > [Žiūrėta 2020 07 01].

⁵⁰ Kori, S. (2017). *What Causes War?* *Orbis*, Volume 61, Issue 4. 449-462 p. ISSN 0030-4387. < <https://doi.org/10.1016/j.orbis.2017.08.002> > [Žiūrėta 2020 07 01].

nesudėtingas, tačiau jis apima įvairių konfliktų ir kovos formų visumą, kurioje kombinuojasi ginkluoti veiksmai, organizuoti sukilimai, nereguliaros partizanų taktikos ir valstybinių veikėjų priimami sprendimai. Kaip jau buvo minėta anksčiau, karo teorijoje gali atsirasti ir „absoliutaus karo“ sąvoka, kas reiškia, kad valstybė kovoja dėl savo egzistavimo, todėl politiniai sprendimai ir veiksmai egzistenciškai jau gali įgauti dar didesnę prasmę⁵¹. Žinoma, karas kelia ir nemažai žalos darančių aspektų tiek kariaujančių valstybių ekonomikoms, tiek jų visuomenėms. Todėl žmogui, esant šioje karo būsenoje dažnai negrįžtamai gali būti pakeičiamos kultūrinės ir moralinės vertybės. Savitai prisitaikant prie karo padėties formuojasi ir valstybės politika.

Kadangi žmonės keičiasi, taip pat sparčiai, kaip ir aplinka aplink juos, tas kismas daro įtaką ir karo sampratai. Karą apibrėžti tampa vis sunkiau, kadangi dauguma modernių karų jau kėsina ne į kitos valstybės sienų kirtimą kėsinantį į jos suverenitetą, tačiau į jos kibernetinę erdvę. Kibernetiniai karai daugeliu aspektu neatitinka tradicinės karo sampratos ir pradinių apibrėžimų, tačiau savo rezultatais taip pat sugeba padaryti reikšmingus pokyčius politinėje arenoje ar net gali sudaryti tinkamą terpę atsirasti ir realioms žmonių aukoms. Kibernetinių karų metu įvairiais būdais siekiama pakenkti pagrindiniams politiniams veikėjams, valstybių interesams ir pagrindinėms teisėms⁵². Tokie pokyčiai verčia kurti naujus bruožus ir teorijas, kurios apibrėžtų karinius konfliktus.

Tačiau, vis dėlto, pagrindinį dėmesį šiame darbe skiriame ne kibernetinio, o tradicinio karo koncepcijai ir jos skirtumams lyginant su partizaniniu karu į kuriuos toliau šiame darbe ir gilinamės. Norint suprasti tradicinį karą yra ypatingai svarbu kare apsibrėžti tarp ko jis vyksta. Karas gali kilti šalies viduje tarp skirtingų konkuruojančių jėgų arba tarp dviejų ar daugiau konkuruojančių pusių už šalies ribų, kas galiausiai virsta tarptautiniu konfliktu, o tai jam turėtų suteikti teisingo karo tradicijos⁵³. Tarptautinės erdvės įtraukimas į karinius veiksmus veikia tarsi saugiklis, o pasitelkiant tarptautinę teisę, tai galima karinius konfliktus galima ir bent jau dalinai kontroliuoti.

Pagal tai prieš ką kovojama, karai yra skirstomi ir dar du svarbius tipus, tai simetriškas ir asimetrinis karas. Yra ganėtinai svarbu suprasti skirtumus tarp jų. Simetriškas karas reiškia karus, kai viena vyriausybė kovoja prieš kitą vyriausybę, pavyzdžiui, pasaulinius karus, nacionalinių kariuomenių susirėmimus⁵⁴. Simetriški karai yra subalansuoti arba gana tiksliai apibūdinami sakant, jog visados

---

⁵¹ Baylis, J., Smith, S., ir Owens, P. (2017). *The globalization of world politics: An introduction to international relations*. New York, N.Y.: Oxford University Press. P. 229.

⁵² Gudge, J. E. (2016). *Cyber War versus Cyber Realities: Cyber Conflict in the International System*. *Small Wars & Insurgencies*, 27(3), 550–552. < <https://doi.org/10.1080/09592318.2016.1151659> > [Žiūrėta 2020 07 15].

⁵³ Brunstetter, D. R., O’Driscoll, C., ir Rosenthal, J. H. (2017). *Just War Thinkers: From Cicero to the 21st Century (War, Conflict and Ethics)* (1st ed.). Routledge. P. 7.

⁵⁴ Orend, B. (2019), p. 15.

vyksta dėl tų pačių dalykų. Ganėtinais tikslus tokio pobūdžio karas šiais laikais būtų Jungtinių Amerikos Valstijų ir Irako konfliktas.

Asimetriškas karas, priešingai, reiškia ginkluotą konfliktą tarp vyriausybės ir įvairių „nevalstybinių veikėjų“. Taigi nevalstybinis veikėjas reiškia organizaciją, kuri jokių būdu nepriklauso oficialiai tos šalies vyriausybei⁵⁵. Kas yra ganėtina įdomu, jog partizaniniai karai irgi gali būti laikomi asimetriškais dėl savo ne taisyklingumo aspekto. Jie nepriklauso šalies vyriausybei arba priklauso dalinai, o nurodymai dažniausiai ateina iš šešėlinės politinės vyriausybės. Apskritai kalbant, nevalstybiniai veikėjai šiandienos politikoje tampa vis svarbesni tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu. Tam didelę įtaką padarė išaugusi pinigų įtaka, todėl vienos įtakingiausių organizacijų darančios įtaką politiniams sprendimams dažniausiai yra didelės verslo korporacijos, tačiau pasitaiko ir religinių susibūrimų ar nevyriausybinių organizacijų (NVO).

Egzistuoja ir tam tikra dalis nevalstybinių veikėjų, kurie net nebando būti taikiais ir savo veiklą orientuoja karinio konflikto link, o tai verčia juos atsidurti asimetriškame kare. Tokie veikėjai dažniausiai būna teroristai, ginkluoti separatistai, revoliucionieriai ar sukilėliai, nusikalstamos grupuotės bei nepriklausomos kariuomenės⁵⁶. Ironiška, tačiau žinodami, kad partizanai neturi vieno konkretaus apibrėžimo, tai juos galime priskirti net prie kelių iš aukščiau išvardintų veikėjų. Kitas svarbus faktorius, jog apskritai, visos nevalstybinių veikėjų kategorijos susimaišo ir persidengia viena per kitą, todėl ir asimetriškas karas gali taip pat prarasti savo konkrečius bruožus ir tampa tik proceso dalimi link simetriško karo.

Įvairūs vidaus ir išorės politikos sprendimai dažnai gali būti priežastis kariniam konfliktui prasidėti. Tikriausiai būtų neįmanoma sužinoti konkrečios visų karų kilmės, tačiau viena akivaizdu, jog tam didelę įtaką turi skirtumai visuomenėje, žmonių santykiai bei jų vertybiniai ir moraliniai aspektai. O šie dalykai yra labai artimi ir politikai. Tyrinėjant karą ir jo reikšmę galime surasti daug skirtingų paradigmu, kurios leidžia jam egzistuoti, tačiau svarbiausios jų būtų dėmesys tarptautinėms struktūroms bei strateginėms valstybių sąveikoms⁵⁷. Karas reikalauja labai daug investicijų, norint išlaikyti didelę ir modernią karo pramonę, todėl čia ypatingą vaidmenį vaidina ir ekonomika bei jos procesai. Ekonominis imperializmas tampa svarbiu kintamuoju, kuris karo teorijoje gali būti įvardijamas, kaip svarbus kintamasis karo procesui įvykti⁵⁸. Skirtingas ekonomikos augimo tempas linksniuoja žingsnius link skirtingų šalių

---

⁵⁵ Orend, B. (2019), p. 19.

⁵⁶ Corn, G. S., Jr., J. S. A., Brenner-Beck, D., Hansen, V. M., Jackson, R. B., Jensen, E. T., Lewis, M. W., ir Jr., C. D. J. (2015). *The War on Terror and the Laws of War: A Military Perspective* (Terrorism and Global Justice Series) (2nd ed.). Oxford University Press. P. 25.

⁵⁷ Levy, J. (1988). *Domestic Politics and War*. The Journal of Interdisciplinary History, 18(4), 653-673. < doi:10.2307/204819 > [Žiūrėta 2020 07 25].

⁵⁸ Ten pat.

vystymosi tempo, o tai reiškia, kad lyginant karinės galios pasiskirstymą tarp valstybių tarptautiniame kontekste irgi bus matomi akivaizdūs skirtumai.

Būtų galima rasti įvairių teorijų apie tam tikro kintamojo poveikį karo pradžiai, tačiau dauguma jų nurodytų, kad vidaus politiniai veiksniai vis tiek tampa viena iš svarbiausių karo priežasčių⁵⁹. Visiškai nesvarbu apie kokią karo formą kalbėtumėme, mažus karinius konfliktus, dideles revoliucijas ar partizaninius karus, tačiau visos šios karo formos pasižymi savo išskirtinumu. Kaip savo idėjose teigė Carl von Clausewitz, tai karas yra lyg didžiulė beformė masė ir jai suprasti reikia daugybės metų bei daugybės teorijų, jog būtų galima pamatyti jo išskirtinumą⁶⁰.

Tampa aišku, kad karas savaime, yra rimtas, reguliarus ir nuolatinis žmonijos istorijos ir veikimo bruožas, tiesiogiai ar netiesiogiai formuojantis beveik kiekvieno žmogaus patirtį ir gyvenimą bei natūraliai keliantis daugybę klausimų. Paprastai aiškinant, jau pats Carl von Clausewitz kalbėjo apie tai, kad karas yra tik dar viena priemonė, kuria žmonės bando gauti tai, ko nori ir kad karas centralizuotai sukasi apie valdžios pasiskirstymą tarp žmonių grupių, tačiau konkrečiai partizaninis karas ir visi kiti maži karai Carl von Clausewitz žavėjo, nes juose kariai sugebėdavo atsiskleisti, kaip individai⁶¹. Karas yra smurto aktas, skirtas priversti priešą įvykdyti mūsų valią, tai yra tarsi dvikova, tačiau tik plačiu mastu.

Carl von Clausewitz kare yra svarbu suprasti strateginio, politinio ir intelektualinio konteksto svarbą, todėl jo manymu, tautos karas, kuriame paprastai piliečiai yra įtraukiami į savo šalies gynyba yra strateginis kliuvinys⁶². Dalis Vakarų valstybių nusigręžė nuo priverstinio šaukimo į kariuomenę ir piliečio-kario idealo, kaip savo nacionalinės ir kolektyvinės gynybos pagrindo. Moderniaisiais laikais Vakaruose vyrauja tendencija didelį dėmesį skirti ginkluotojų pajėgų profesionalizavimui, o tai automatiškai tampa tarsi šauktinių karo prievolės panaikinimas. Kadangi karuose ryškėja tendencija, kad vis dažniau jie vyksta be žmonių, dėl to sutriko visada subtili demokratijos ir strategijos kūrimo konfigūracija.

Carl von Clausewitz nedidelį karą vertino kaip pavyzdinę karo sritį ir to pasėkoje sukūrė kario modelį, kuris prieštaravo tradiciniam kario tipui⁶³. Reguliarių kariuomenių kariai buvo labai priklausomi nuo kitų ir kiekvienas jų veikė, kaip svarbi vientiso mechanizmo dalis, tačiau dėl to jie prarado savo individualią prasmę ir jų atskiri veiksmai tapo mažiau svarbūs. Tuo tarpu, partizanams nereikėjo tarpininkavimo ir kiekvienas jų turėjo savo individualumą. Individualumas yra daugelio mažų karų

---

⁵⁹ Dubik, J. M., ir, G. Demsey. M. (2018), p. 94.

⁶⁰ Paret, P. (2015). *Clausewitz in His Time: Essays in the Cultural and Intellectual History of Thinking about War*. Berghahn Books. < www.jstor.org/stable/j.ctt9qd0q3 > [Žiūrėta 2020 08 28].

⁶¹ Scheipers, S. (2018). *On Small War: Carl von Clausewitz and People's War*. Oxford University Press. P. 2.

⁶² Ten pat, p. 28.

⁶³ Clausewitz, C. (1989), p. 167.

bruožas. Partizanas pats turėjo nuspręsti dėl savo veiksmų eigos negavęs savo vadų nurodymų. Šitoks, save motyvuojančio ir drausmingo kario modelis yra esminis idėjų apie tautos karą pagrindas.

Partizano, kaip naujo piliečio-kareivio modelis padėjo pagrindą tautos karo konceptualizavimui. Nedideli partizanų būriai moderniosios Europos istoriografijoje iki šiol išliko reikšminga partizaninio judėjimo praktika. Georgo Satterfield tyrimas apie partizaninio karo aktualumą įrodo jų reikšmę jau nuo XVII amžiaus, kai Olandijos – Prancūzijos karo metu nedideli partizanų būriai atlikdavo svarbias palaikančiąsias operacijas, reidus, karo mokesčių surinkimus, kurie ilgainiui tapo svarbiu partizanų indėliu į karą ir tapo nemažiau reikšmingais veiksmais nei svarbios apgultys ar tiesioginės kautynės⁶⁴. Sugebėdami paremti savo valdovą, partizanai turėjo ir politinį vaidmenį, nes savo veiksmais užtikrindavo vyraujančios politikos tąsą.

Sociopolitinių veiksnių padažnėjimas pasaulio istorijoje buvo svarbus momentas partizaninio karo išaugimui. Ankstyvosios moderniosios Europos karinės organizacijos, toli gražu neatstovaudamos tiesioginio valstybės karinės jėgos monopolizavimo epochos, daugiausia buvo struktūrizuotos kaip viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės, kuriose aristokratiški karininkai turėjo susirinkti ir finansuoti savo karius. Už sėkmingai atliktus karinius veiksmus jiems būdavo atsilyginama pinigais. Pagal šią karinio organizavimo sistemą partizanų būriai, būdami nepriklausomi ir laisvi, turėjo didesnę savarankiškumą, nes jų veiksmai nebuvo laikomi tiesiogiai kontroliuojami, anaipatol, nei įprastų karinių dalinių. Tuo pačiu, partizanų atliktos užduotys buvo laikomas turinčios ne tik tiesioginę naudą, tačiau jiems būdavo leista pasilikti karo grobį. Tokios tendencijos ilgainiui pradėjo plisti daugelyje Europos valstybių ir pilnai arba dalinai nepriklausomiems mažiems kariniams daliniams buvo lipdomos partizanų etiketės.

Galiausiai, čia žaisti pradėjo ir politiniai-ekonominiai veiksniai, kai partizanų paslaugas buvo įmanoma tiesiog „nusipirkti“, nes tai buvo pigiau ir paprasčiau nei išlaikyti brangias reguliarias kariuomenes, o ir nesėkmės atveju buvo galima tikėtis lengviau atsikratyti atsakomybės. Tačiau dauguma tokių kovotojų nebuvo partizanai, jie nebesuprato už ką kovoja, moralinis ir vertybinis kontekstas tapo sunkiai apibrėžiamas, todėl jie kišdavosi į kitų valstybių karinius konfliktus, imdavosi savavališkų politinių veiksmų ir ilgainiui įgavo tiesiog „samdomo kareivio“ statusą⁶⁵. Partizanai turėdavo ir kitus aspektus, kurie skirdavo juos nuo tradicinės kariuomenės karių. Partizanų būriai dažnai pasižymėjo atsilikusiomis, ganėtinai archajiškomis savybėmis: jų vardai dažnai išduodavo jų etninę kilmę tuo metu,

---

⁶⁴ Satterfield, G. (2003). *Princes, Posts and Partisans: The Army of Louis XIV and Partisan Warfare in the Netherlands (1673-1678)* (History of Warfare) (2nd ed.). Brill.

⁶⁵ Scheipers, S. (2018), p. 45.

kai valstybės, o ne kažkokios konkrečios etninės grupės bandė pateikti svarbiausią politinio identiteto tašką.

Partizanams buvo sunku atsikratyti „samdinio“ bruožų, nes jiems buvo taikoma mažesnė centrinės valdžios kontrolės dalis, tuo pat metu juos atviriau motyvavo materialinė nauda, todėl jie dažnai pagarsėdavo plėšimais. Tačiau materialaus poreikio patenkinimas nereiškė, kad jie nesiekė ir politinių tikslų. Partizano veikėjui svarbu, kokios jėgos vyrauja valdžioje ir ar verta dėl tos valdžios kovoti, nes nuo to priklausydavo jų gyvenimo kokybė, gaunama parama, todėl esant reikalui buvo imamasi ir savavališkų politinių veiksmų, jog pagerinti vyraujančią situaciją savo naudai⁶⁶. Tačiau partizanų būriai taip pat tapdavo ir taktinių naujovių branduoliai. Jų novatoriški, drąsūs ir netradiciniai sprendimai dažnai netik šokiruodavo, bet ir patraukdavo kitų dėmesį jų veiksmų sėkmės atveju, dėl ko partizaninis karas buvo pradėtas romantizuoti, o partizanams dažnai prilipdoma herojų etiketė keldavo susižavėjimų visuomenėse.

Partizano veikėjas ilgą laiką neturėjo visiškai jokios ideologijos ar kitokio politinio turinio. Juk jų pagrindinis mūšio laukas būdavo neteisėtai vykstančios kautynės, kuriuose jie kaudavosi ne dėl savo tikslų, o tai partizanams vėl išryškina „samdinio“ etiketę. Daugybę revoliucinių įvykių taip išplėtė partizaninio karo sampratą, kad jis galėjo apimti ideologiškai vykstančius „*tautų karus*“, taip pat sukilimus, kuriuos palaikė mažos ideologiškai motyvuotų kovotojų grupės, palaikomos vietos gyventojų⁶⁷. Tačiau yra reikšminga atskirti, kuo skiriasi partizaninis karas nuo tautos karo (tai yra, kai piliečiai kovoja savo teritorijoje dėl savo valstybės suvereniteto). Vienas bendriausių šiuos du aspektus siejančių dalykų yra jau anksčiau tekste minėtasis mažo karo bruožas. Carl von Clausewitz apie tautos karą pasisako taip, jog nacionalistiniai aspektai mažame kariniame konflikte tampa labiau svarbus nei nesvarbus aspektas⁶⁸. Tais atvejais, kai ginkluoti žmonės gina savo teritoriją vykdydami atitinkamus, pasikartojančius išpuolius, tai jie įgauna taktinio potencialo pranašumą. Tokie pakartotiniai išpuoliai, nors ir taikydami pačią elementariausią taktiką ir vargu ar bus patys savaime lemiami, tačiau ilgalaikėje perspektyvoje gali turėti strateginį poveikį. Tautos ir partizaninio karo būseną tam tikru metu gali suvienodėti ir tapti tarsi vientisu subjektu, nes čia susiduria bendros tikslo, vertybių ir galimybių gairės.

Todėl tai verčia apmąstyti politinę ir socialinę partizaninio karo reikšmę. Norint išryškinti politinės karo dimensijos vaizdą yra svarbu sujungti partizaninio karo lygį su politiniu ir socialiniu lygiu, taip sukuriant naują piliečio-kareivio modelį. Ankstesnių partizaninių karų metu buvo pastebėta, kad toks karas kelia didelę grėsmę ir ideologinį konfliktą, nusistovėjusiai socialinei ir politinei tvarkai, o tai gali

---

⁶⁶ Sarkesian, S. C. (2017). *Revolutionary Guerrilla Warfare: Theories, Doctrines, and Contexts* (1st ed.). Routledge. P. 11.

⁶⁷ Daase, C., ir Davis, J. W. (2015), p. 12.

⁶⁸ Clausewitz, C. (1989), p. 186.

lengvai pakeisti piliečių politinį suvokimą ir tampa grėsme vyraujančiai valdžiai⁶⁹. Siekiant išvengti nelauktų pasipriešinimų vyriausybės stengiasi atskirti karo ir politikos ryšį, kad tai neleistų formuotis perversmams, draudžiant ir persekiojant įvairius nacionalinius judėjimus, neoficialias karines organizacijas ir jų taikomas strategijas, kurias tie judėjimai vykdytų karo metu.

Carl von Clausewitz stengiasi susiaurinti karo ir politikos santykius iki instrumentinio karo supratimo ir taip priartina prie savo žymiosios „karo kaip politikos tęsinio kitomis priemonėmis“ formulės bei taip leidžia suprasti, kad jam karo strategija tampa kontekstiniu dalyku, kuriame įvyksta persipynimas tarp karo ir politikos⁷⁰. Nors bendrai paėmus, partizaniniame kare ir buvo daug visiškai atsilikusių karo formų pėdsakų bei jiems dažnai būdavo būdingas didelis smurtas ir centralizuotos valdžios kontrolės trūkumas, tačiau svarbu pastebėti, kad juose išryškėja teigiamas individualizmo bruožas. Partizanų propaguojamas individualizmas ir pavyzdinis auklėjamasis pobūdis transformuoja tautos karus ir paverčia partizaniniu karu. Nepaisant to, kad partizanas buvo iniciatyvus, apsisprendęs ir vis dėlto altruistiškas piliečio-kareivio pavyzdys, tačiau partizaną reiktų vertinti atsargiai, kaip tam tikrą politinį demagogą ir ideologą, kurio vertinimas turėtų būti pagrįstas moraliniais principais⁷¹.

Partizaną svarbų apibrėžti ne tik dėl jo geresnio supratimo, tačiau ir siekiant suprasti jo veiksmų pasekmes ir jų teisėtumą. Ne vienas karo teoretikas iš dalies pasisako už nevaržomo smurto strategiją, kaip priemonę norint pasiekti partizaninio karo lygmenį. Ginčo atspirties taškas yra klausimas, kas nutiks, jei pusė, kuri kovoja su reguliariomis pajėgomis prieš sukilėlius elgiasi su jais taip žiauriai, kad gyventojai nebeturi pakankamai drąsos tęsti tokio pobūdžio karą. Carl von Clausewitz nuomone į žiaurumą reikia atsakyti žiaurumu ir tokioje situacijoje nereikia bijoti paminti moralės normų⁷². Jei nebėra galimybių pasipriešinti kovoje prieš reguliarią kariuomenę, tuomet pralaiminčioji pusė turi teisę naudotis partizaninio karo taktikomis ir netiesioginėje kovoje palenkti priešą bei pakeisti karo eigą. Tačiau, tai taip pat reiškia, kad priešinga pusė po tokių veiksmų su partizanais turės elgtis, kaip su reguliarios armijos kovotojais, nepaisant jų kariavimo būdo ar įvykdytų žiaurumų. Tačiau, kaip parodė pasaulio istorija, tokioje situacijoje partizanai dažniau sutapatinami su nusikaltėliais, o ne tradicinės kariuomenės kareiviais. Dominavimas prieš priešą karo metu partizaninio karo būdais yra „paradoksalus“ būdas grąžinti karą į lygiavertes ribas abejoms pusėms. Dėl šios priežasties karas ilgainiui visados tampa visų šalies piliečių reikalu. Tačiau visos tautos veržimasis kariauti nepanaikina skirtumo tarp kovinių pajėgų ir civilių gyventojų. Šis kritinis skirtumas praranda savo reikšmę partizaniniame kare,

---

⁶⁹ Ponzani, M. (2011). *Trials of partisans in the Italian Republic: The consequences of the elections of 18 April 1948*. *Modern Italy*, 16(2), 121-138. < doi:10.1080/13532944.2011.557214 > [Žiūrėta 2020 09 07].

⁷⁰ Scheipers, S. (2018), p. 88.

⁷¹ Ten pat.

⁷² Daase, C., ir Davis, J. W. (2015), p. 170.

nes net ir vaikas ar senyvo amžiaus žmogus – yra potencialūs šios karo formos dalyvis, todėl ir sąlygos kare visiems tampa vienodos.

Kitas dalykas, kuris yra peržengtas tokia kariniame konflikte yra politinis suvaržymas. Šiuo atveju nebėra jokio vieningo politinio subjekto, o tik decentralizuotas piliečių ar partizanų pasipriešinimas, kurio virulentiškumas kyla iš neorganizuoto spontaniškumo ir žiaurumo. Partizanų kova lenkia karą kaip oficialių politinių bendruomenių kovą ir bent iš vienos pusės ją paverčia kova už tradicinių kultūrinių ir socialinių gyvenimo formų pripažinimą.

Politiniai sprendimai partizanui daro didelę įtaką, nes jie gali stipriai kontroliuoti jo veiksmus. Jei esama karinė situacija jau nuo pirmų akimirų yra sudėtinga, tai politinė padėtis bus ne mažiau sunki. Tokiu momentu kiekviena klaida turi didelę reikšmę. Karinė klaida gali pakenkti partizanui vienam mūšyje, o politinė klaida gali juos sunaikinti apskritai. Beveik visi kariniai veiksmai yra susieti su politiniais motyvais, tad netinkami sprendimai daro įtaką partizanų pasipriešinimui ir jo augimui. Todėl, kaip saugiklis, partizanai dažnai gali turėti veiksmų laisvę ir būti nepriklausomi nuo centrinės valdžios nurodymų. Kartais atsitinka ir taip, kad tos valdžios nurodymai išsiskiria nuo partizanų tikslų. Tai reikia, kad geriausias sprendimas jiems tampa patiems įkurti savo politines institucijas, kurios leis tinkamai vykdyti politinius veiksmus bei tinkamai koordinuos karines operacijas⁷³. Žinoma, esant palankioms sąlygoms, tai partizanams vis tiek derėtų vykdyti centrinės valdžios nurodymus, jog būtų užtikrinama didesnė veiksmų kontrolė, o tuomet ir atitinkama parama. Priešui nėra naudinga karą užtęsti, kadangi tai kainuoja resursus ir gyvybes, tačiau taip pat, užsitęsęs karas nenaudingas ir partizanams, nes vyraujantis jėgų disbalansas ir atsargaus kariavimo taktikos užsitęsusios gali prarasti savo efektyvumą. Užsitęsusi kova reiškia didesnes įsibrovėlių provokacijas, kurių galutinis ketinimas yra neleisti priešui pasiimti jokios pozicijos, jokio ginklo, perimti visas paslaptis ir bausti už tų paslapčių praradimą. Rizika tampa ne visuomet pateisinama, todėl individo pasiaukojimas gali tapti priimtinesne paralele, norint išvengti didesnių nuostolių bei esminės prieštaravimo raidos, kuri gali atvesti į siekiamo rezultato pažangą.

Gilinantį į partizaninio karo teoriją išlenda ir kitas svarbus aspektas, tai poliškumas tarp dviejų svarbių veiksmų: atakos ir gynybos, nes tai nurodo, kokioje komplikuotoje padėtyje yra partizanas. Kai kiekviena pusė bando vis primesti savo valią kitai – tai kelia konfliktą. Kiekviena kariaujanti pusė siekia pergalės mūšyje, tai yra tikro poliškumo atvejis, nes vienos pusės pergalė reiškia kitos pusės pralaimėjimą⁷⁴.

Jei būtų tik viena karo forma, kurioje nebūtų jokio skirtumo tarp puolimo ir gynybos, kovos formos būtų identiškos. Šiuo atveju kova būtų nulinės sumos žaidimas, kurioje viena pusė praranda viską, ką

⁷³ Gailius, B. (2006). *Partizanai tada ir šiandien*. Versus aureus, Vilnius. P. 13.

⁷⁴ Israeli, O. (2019). *International Relations Theory of War* (Praeger Security International). Praeger. P. 68.

pelno kita pusė. Tačiau ištis puolimas ir gynyba iš tikrųjų yra labai skirtingi ir nevienodo stiprumo. Tai galima paaiškinti išskiriant atakos ir gynybos tikslus. Atakos tikslas yra sunaikinti priešą pajėgas. Gynybos tikslas yra sunaikinti pakankamai priešą pajėgų, kad šis atsisakytų savo ketinimų. Tad teigiamas gynybos tikslas gali virsti neigiamu tikslu apskritai. Gynyba tampa tarsi pasipriešinimu be pozityvaus ketinimo, tačiau šis ketinimas apima veiksmą, kai priešininkui bandoma primesti savo valią⁷⁵. Nors ir puolimu siekiama sunaikinti priešą pasipriešinimą, tačiau gynyba turi kitokią tikslą. Gynyba galimai turi neigiamą tikslą – tai yra, ji žlugdo priešą ketinimus, o tai reiškia gryną pasipriešinimą, nes priešas yra priverstas veikti prieš savo valią. Gynybos turinys yra savisauga, kurią lemia imperatyvas neleisti priešui primesti mums savo valios.

Aišku šis skirtumas yra ganėtinai santykinis, nes galima teigti, jog jei viena iš dviejų pusių neleidžia priešui primesti savo valios arba bando neleisti jam to daryti, tai ir kita pusė bando priversti priešą vykdyti savo valią. Ši santykinė lygybė paaiškina galimybę, kuri dažnai tampa realybe, kad veiksmas ir asimetrinė priešprieša praktiškai gali susilieti skirtingų veiksmų fone. Bet tai nereiškia, kad išnyksta visiškai išskirtinis dviejų rūšių veiksmas ir skirtumas tarp jų. Galime daryti prielaidą, kad veiksmas ir asimetriška priešprieša lemia skirtingas racionalumo formas tiek fiziniame, tiek politiniame lygyje. Atakos ir gynybos veiksmų formų skirtumas ypač išryškėja partizaniniame kare: „gryną pasipriešinimą“ iškėlę partizanai jau „laimėjo“, jei neleidžia priešui jų „nugalėti“, o tai tampa ir svarbiu moraliniu ir dvasiniu elementu, kuris partizaninį karą daro politiškai kitokiu nei tradicinis karas. Nedidelis, savo tikslui atsidavusių partizanų būrys tampa stipriu moraliniu ramsčiu kitiems piliečiams, kadangi yra suvokiamas jų bejėgiškumas ir silpnumas prieš jų oponentą. Partizanai tampa avangardiniais kovotojais, kurių konkretus ir aiškus tikslas įkvėpia ir kitus visuomenės narius imtis radikalesnių, tačiau tiksliai koordinuojamų politinių veiksmų.

3. Tradicinio bei partizaninio karo ir politikos konceptualizavimas

Karas yra labai svarbus procesas kiekvieno mūsų gyvenime, istorijoje ir mintyse. Juk mes jų nepamirštame, nagrinėjame juos ir net priskiriame jiems didžius vardus ir pavadinimus („*Didysis karas*“, „*Tėvynės karas*“) ir taip tik dar labiau išryškina, kokią svarbią prasmę jie mums turi⁷⁶. Kadangi jau spėjome išsiaiškinti esminius skirtumus, kuo skiriasi tradicinis ir partizaninis karas bendrąja prasme, tai būtina išryškinti ir politinius aspektus, apie kuriuos kalbėjo arba kuriuos praleido Carl Schmitt. Pirmame šio darbo skyriuje susipažinome su esminėmis Carl Schmitt partizano teorijos mintimis, antrajame, išsiaiškinome, kuo skiriasi tradicinis ir partizaninis karas. Šis, trečias skyrius, tampa neatsiejamas nuo

---

⁷⁵ Israeli, O. (2019), p. 68.

⁷⁶ Balibar, E. (2008). *What's in a War? (Politics as War, War as Politics)*. *Ratio Juris*, 21(3), 365–386. <<https://doi.org/10.1111/j.1467-9337.2008.00395.x>> [Žiūrėta 2020 09 28].

kitų, nes tik išsiaiškinus esmines Carl Schmitt partizano teorijos mintis ir vėliau išsigręžinus pagrindinius skirtumus tarp partizaninio ir tradicinio karo mes galime tinkamai suprasti, ko trūksta Carl Schmitt partizano teorijoje. Šiame šio magistrinio darbo skyriuje, noriu konkrečiai papildyti tas partizano teorijos mintis, kurios, mano manymu Carl Schmitt ne iki galo išbaigė arba, kurios turi potencialo būti dar labiau praplėstos.

Partizaninis karas yra tarsi priemonė politinių santykių tęstinumui įgyvendinti. Kaip jau anksčiau sužinojome šiame darbe, tai Carl Schmitt partizanų politinis veiksmas prasideda nuo valstybės. Tačiau svarbu suprasti, kokie esminiai bruožai sukuria partizanus ir sujungia juos su politinius veiksmu. Savaime suprantama, kad valstybė turi piliečiui būti tarsi stabilus pamatas, kuris būdamas vientisu monolitu sugebėtų pasirūpinti juo, jo šeima, patenkinti jo materialias pagundas ir ugdyti prigimtines vertybes. Tačiau tik utopiniame pasaulyje įmanoma, jog valstybės veiksmas visų piliečių būtų sutinkamas teigiamai ir be jokio pasipriešinimo. Kylant nepasitenkinimui tikrąja savo šalies valdžia piliečiai bus apriboti savo veiksmų, nes atsiradus netinkamoms (didelio masto) pasekmėms gali kilti pavojus ir valstybės suverenumui. Tačiau, jei į tą valdžią kėsina kiti šalies suverenai bei ją užima, tuomet piliečiai instinktyviai gali arba paklusti naujai tvarkai ir taip paminti savo vertybes ir pareigas, arba priešintis okupantui. Tokia nestabili terpė tampa tinkama atsirasti procesams, kurioje gimsta partizanas. Pilietis tampa partizanu, tačiau tuo pačiu jis įgauna ne tik naujas pareigas, bet pasikeičia ir jo moralinis bei vertybinis kompleksas, jo veiksmai įgauna politinę prasmę. Vietoj noro siekti individualios naudos, tai jis turi siekti naudos visiems, nes tik tokiu būdu jis bus pripažintas visuomenės, kuri norės jam padėti, o pergalės atveju ir bus priimtas į ją atgal.

Remiantis Kęstučiu K. Girniumi, galima teigti, jog partizaninis karas yra valstybės vidaus karas⁷⁷. Ir su tuo tikrai verta sutikti, ypatingai, kai kalbama apie Lietuvos atvejį. Su šia mintimi sutiktų ir Carl Schmitt, nes vien jau ir iš teorinės perspektyvos šis teiginys yra teisingas. Tačiau, žvelgiant į šių dienų perspektyvą, deja, bet tenka pamatyti, jog dabar partizaninis karas dažnai išeina iš savo valstybės ribų ir bando kėsintis ir į kitų valstybių suverenumą. Žvelgiant į Azijoje ir Afrikoje vykstančius partizaninius judėjimus, tai turime pripažinti, kad partizaninis karas nebetampa vienos valstybės problema ir norint išvengti didesnių šio karinio konflikto pasekmių turime jį vertinti globaliu mastu ir, galbūt, net imtis tinkamų prevencinių priemonių.

Okupantui įžengus į svetimą valstybę ir perėmus jos valdžią, tai bent jau teoriškai tarp jų reiškia karo būseną. Carl von Clausewitz teigė, jog karas nėra savaime iš savęs kylantis veiksmas, o dažniausiai

---

⁷⁷ Girnius, K. K. (1987). *Partizanų kovos Lietuvoje*. Chicago: Į Laisvę fondas lietuviškai kultūrai ugdyti. P. 39.

jis nulemiamas politinių santykių ir veikslių dėka⁷⁸. Įsivyravęs karinis konfliktas tarp dviejų valstybių gali būti laikomas tam tikra santykių forma, kuri būtų traktuojama, kaip būtinas politinis instrumentas, norint padidinti savo įtaką kitų valstybių atžvilgiu, nepaisant to, jog tai gali iššaukti didelius moralinius ir vertybinius konfliktus⁷⁹. Todėl karas tampa tam tikra politinė priemonė, kuria pasinaudojęs gali padidinti savo galią ir padaryti įtaką konkretiems valstybiniam interesams, o tai padeda formuoti politišku. Carl Schmitt šioje vietoje turėtų sutikti, jog jei partizanas priešinas prieš okupantą, kas reiškia didesnio ar mažesnio masto karinius veiksmus, tai jis įgauna galimybę naudotis politiniu instrumentu ne tik savo valstybės ribose, tačiau ir globalesniu mastu. Tai yra, kitos valstybės, matydamos, jog partizanai kaunasi dėl savo šalies išlaisvinimo gali imtis politiniu veiksmų abiejų šalių atžvilgiu, pavyzdžiui, teikti resursus partizanams arba įvesti sankcijas okupantui.

Per visą tą laikotarpį, kol egzistuoja žmonės, tai pasaulis didžiąją savo egzistavimo dalį buvo apimtas įvairių karinių konfliktų ir negalėjo mėgautis taika ir ramybe. Nepaisant to, kokia ideali ateitis vis buvo įsivaizduojama, tačiau pacifizmo prielaidoms iškilti nebuvo tinkamų galimybių, o naujausiais amžiais daugelyje šalių įsitvirtinęs militaristinis režimas buvo traktuojamas, kaip esminė politinė kryptis daugelyje besivystančių valstybių. Įvairūs kariuomenių lyderiai savo karine patirtimi bandė valdyti ir racionaliai įgyvendinti tinkamas reformas socialinėje, ekonominėje ir teisinėje valstybių srityje. Dėl šios priežasties politikai tapo vieni iš pagrindinių conceptualių politinių veikėjų, kurių sprendimai formuoja šalies vidaus ir užsienio politiką. Šie politiniai veikėjai bijo tų, kurie, taip pat, gali nulemti politinius sprendimus ir vykdyti savo politinį veiksmą, kalbant konkrečiai, tai bijo piliečių, kurie gali pasipriešinti vyraujančiai valdžiai⁸⁰. Partizanas yra tarsi sekanti piliečio metamorfozės būseną, kurioje politinio veiksmo galimybė tampa svarbiu instrumentu vykdyti savo veiklą. Nors ir Carl Schmitt apie tai nekalba, tačiau galimybė imtis politinių veiksmų partizano nepaverčia politiku, nes jis negali valdyti valdžios procesų ar imti valdyti valstybę. Partizanas yra reikalingas tam tarpiniam momentui, kai piliečiai nori atgauti valdžią, pripažinti savo valstybę, tačiau patys neturi tam tinkamų galimybių, moralinių ir dvasinių principų.

Jau kalbėjome apie tai, jog Carl Schmitt ganėtinai siaurai apibrėžia partizano veikėją. Pagal jo aiškinimą, tam, kad partizanai būtų laikomi „*tradicinės*“ kariuomenės kariais, tai jie turi atitikti pagrindinius kombatanto bruožus (turėjo vadovybę, taip pat ir aiškius skiriamuosius ženklus, atvirai

⁷⁸ Dimitriu, G. (2018). *Clausewitz and the politics of war: A contemporary theory*. Journal of Strategic Studies, 43(5), 645–685. < <https://doi.org/10.1080/01402390.2018.1529567> > [Žiūrėta 2020 09 30].

⁷⁹ Binkley, J. (2016). *Clausewitz and Subjective Civilian Control: An Analysis of Clausewitz's Views on the Role of the Military Advisor in the Development of National Policy*. Armed Forces & Society, 42(2), 251–275. < <https://doi.org/10.1177/0095327X15594450> > [Žiūrėta 2020 09 30].

⁸⁰ Echevarria II, A. J. (2007). *Clausewitz and Contemporary War* (1st ed.). Oxford University Press. P. 89.

nešiojo ginklą, laikėsi savo karo įstatymų), o šių bruožų atitikimas ir paverčia juos partizanais. Jau ir Bernardas Gailius pastebėjo, kad šioje Carl Schmitt teorijoje yra trūkumų, nes remiantis ja, tai Lietuvos laisvės kovotojai neatitinka partizano apibūdinimo, kadangi turėjo gana ryškius kombatanto požymius⁸¹. Šiame momente tenka sutikti su Bernardu Gailiumi, jog Lietuvos partizanai labiau panašūs į reguliarios kariuomenės karius. Žinoma, šioje vietoje partizanų etiketę Lietuvos laisvės kovotojams reikia lipdyti atsargiai. Kaip pats Bernardas Gailius teigia, tai Lietuvos partizanai labiau panašūs į kariuomenę, nes ne jų naudojamos partizaninio karo taktikos juos paverčia partizanais, tačiau jų kovos objektas, tai yra valstybės gynyba ginklu⁸². Tai reiškia, kad galime daryti prielaidą, jog Lietuvos laisvės kovotojai buvo legalios, reguliarios savanorių pajėgos, kurie atitinka partizano veikėją, turėdami veiksnumą kovoti dėl Lietuvos okupuotoje savo šalies teritorijoje.

Išryškinius „galios“ ir „valstybinių interesų“ sąvokas, tampa aišku, kad jos yra pakankamai elastingos, jog galėtų atspindėti ir paaiškinti interpretacijas susijusias su įvairiomis pasaulio karinėmis ir politinėmis jėgomis bei jų vystymosi tendencijomis⁸³. Daugumai valstybių interesas kariauti atsiranda tik tuomet, kai jie žino, jog laimės pradėtą konfliktą dėl technologiškai modernesnės kariuomenės ar resursų gausos bei kitų svarbių aspektų. Dėl šios priežasties, galios pusiausvyros paradigmos tampa esminėmis, norint nuspėti artėjantį karą ar jo eigą. Kaip jau pirmame skyriuje minėjau, pats Carl Schmitt užsimina apie tai, jog technologiniai trūkumai tampa sunkiai išsprendžiama problema partizanui. Tai reiškia, kad jis neturi daug galimybių pasipriešinti prieš modernesnę kariuomenę, tačiau ir pats negali perimti modernių technologijų, kurios gali būti masinio naikinimo ginklais, nes tai išeina už partizano teorijos ribų. Jis tiesiog nesugebėtų jų suvaldyti, nes partizanas per daug išpraustas į ribinius rėmus, kuriuose netinkami jo veiksmai reikštų ne tik jo paties mirtį, tačiau gali reikšti ir savo visuomenės pražūtį. Paradoksalu, tačiau atrodo, kad partizanas gali egzistuoti, tik neturėdamas technologinio pranašumo prieš savo priešą.

Karas, užuot apsiribojęs militaristine sritimi ir karo lauko erdve formuoja socialinius bei politinius santykius⁸⁴. Atitinkami metodai pasiimti iš karo srities praktikos gali būti naudojami ir visuomenėje siekiant jos drausmės ir disciplinos. O ir pats karas, gali būti naudojamas, kaip politikos tęsinys. Didelę reikšmę turi ir saugumo samprata, kuri yra imperatyviai įtraukiama į karo sritį. Politikoje siekiama kontroliuoti žmogų, o tai galima laikyti karine drausme⁸⁵. Vis dėlto, Carl von Clausewitz argumentas

---

⁸¹ Gailius, B. (2006), p. 33.

⁸² Gailius, B. (2006), p. 34.

⁸³ Lider, J. (1977). *War and Politics: Clausewitz Today. Cooperation and Conflict*, 12(3), 187–206. <<https://doi.org/10.1177/001083677701200304>> [Žiūrėta 2020 09 30].

⁸⁴ Spieker, J. (2011). *Foucault and Hobbes on Politics, Security, and War*. *Alternatives*, 36(3), 187–199. <<https://doi.org/10.1177/0304375411418596>> [Žiūrėta 2020 09 30].

⁸⁵ Foucault, M. (1995). *Discipline and punish: The birth of the prison*. New York: Vintage Books. P. 168.

apie tai ar politika yra karo tęsinys, o gal pats karas yra politikos tęsinys yra ganėtinai svarbus ir esminis, kurio nevalia užgožti. Karas tampa suprantamas, kaip neišmatuojamas visų žmonių santykių ir valdžios institucijų pagrindas, kurioje susiduria politinės pozicijos ir opozicijos konfliktas. Šiame konflikte siekiama išsikovoti suvereno teises ir įgauti pilną valdžios valdymo instrumentą, kurio dėka būtų galima dėstyti savo politinę tvarką. Partizaninis karas yra ganėtinai tinkamas konstruktas, kuriame išryškėja riba, jog norint vykdyti savo politinius veiksmus, tai jam būtinos atitinkamos sąlygos. Carl Schmitt gana svarbiu akcentu vis pamini, kad technologinis atsilikimas sunkiai leidžia partizanui tinkamai vykdyti savo politinius veiksmus⁸⁶. Tačiau, mano manymu, tie trūkumai ir leidžia partizanui apskritai egzistuoti. Akivaizdu, kad jis neturės modernios ginkluotės, todėl priešo bus engiamas dėl savo ne taisyklingo kariavimo būdo ir bandymo įgyvendinti politinius veiksmus. Tačiau, tai yra pagrindiniai būdai jam įprasmiti savo veiklą bei vykdyti ją taip, jog ji atneštu naudos ir taip pagelbėtų savo valstybei. Partizano trūkumai ir paprastumas leidžia paprastam piliečiui virsti tuo, kuris gali kovoti, nepaisant karinių įgūdžių neturėjimų. Politinis veiksmas partizanui tampa svarbus tam, jog per didelis galios disbalansas nepaverstu jo egzistavimo beprasmiu.

Esminis karo vaidmens pasikeitimas politiniame diskurse yra susijęs su tautos idėjos politiniu persitvarkymu. Didžiausi to pokyčiai yra matomi jau devynioliktame amžiuje, kai „Tautų pavasario“ metu per Europą nuvilnijo revoliucijų bangą. Šie įvykiai privertė naujai atsiradusiems pokyčiams ir režimams pritaikyti ir pertvarkyti numatytą karo diskursą, kurio vienas iš pagrindinių tikslų turėtų būti palaikyti tvarką visuomenėje bei tapti tam tikru piliečių segregacijos principu⁸⁷. Anksčiau vyravęs požiūris, jog visuomenė gali tapti pavojinga, nes jai norint ji gali pasipriešinti vyraujančiai valdžiai reiškė, kad yra būtina išmokti apsiginti nuo savo piliečių. Tačiau, įvykus pokyčiams, kurie pakeitė pamatinius karo diskurso aspektus, vyravęs požiūris nukreiptas prieš piliečius tapo tokiu, kuris reiškė kovojimą už juos. Tai leido atsirasti naujam aspektui, kuris nurodo, jog visuomenė yra vienas iš svarbiausių darinių ir valstybė turi ją ginti. Kaip pirmame skyriuje matėme, tai Carl Schmitt sutinka, kad partizanas yra visuomenės produktas. Partizanui tikrai reikalinga visuomenė, jog jis atsirastų, nes pirmiausia, visuomenė yra priežastis, kodėl partizanas kovoja apskritai. Dėl visuomenės išlaisvinimo vardan šalies arba ideologijos. Partizaninio karo motyvai partizanui yra aukštesnio, tarsi absoliutinės idėjos lygmens veiksmas. Karas jam nebėra visuomenės ir jos politinių santykių egzistavimo sąlyga, tačiau tai yra būtina sąlyga išgyventi jos politiniuose santykiuose.

Vienas iš įdomių karo bruožų yra tas, jog jį galima laikyti žmogaus prigimties kūrinium. Patys žmonės retai kariauja, nes kariniais veiksmais dažniausiai užsiima valstybės, žmogus tampa tiesiog karo

---

⁸⁶ Schmitt, C. (2007), p. 6-7.

⁸⁷ Spieker, J. (2011), p. 190.

įrankiu⁸⁸. Partizanas yra visuomenės politinis įrankis kare. Verta prisiminti anksčiau šiame darbe minėta Carl Schmitt partizano santykį su visuomene. Partizanas tikrai yra ganėtinai unikalus, nes nors ir stipriai priklausomas nuo visuomenės, tačiau jis, vis tiek, yra pakankamai individualus. Tiksliau, partizano veiksmai yra individualūs, o veiksmų pasekmės gali turėti kolektyvinių pasekmių. Partizano principai karo metu gali išlikti stabilūs, tačiau jo instinktai keisis.

Norėdami geriau perprasti karo priežastis, mums svarbu išnagrinėti asmeninius žmogaus bruožus ir jo prigimtį. Žmonės yra susaistyti bendromis pamatinėmis idėjomis, o jų nesutapimas gali priversti juos smurtauti. Tokia žmogaus būseną tampa puikia terpe vystytis konfliktui valstybėje. Arba atsirasti partizanams. Valstybei žmonės yra būtini, todėl ilgainiui valstybė pradeda imituoti žmogaus prigimtį, kas ir iššaukia didesnio masto karinius veiksmus. Realistinėje filosofijoje, kai žmogus pradeda orientuotis į ideologiją, tai gali reikšti, kad žmogaus prigimtis neišvengiamai sukels karą, nes jis norės įgauti daugiau valdžios už kitus bendruomenės narius arba palaikyti valstybės nacionalinius interesus. Jei valstybėje būtų atsižvelgiama ne į valstybės, o į individų interesus, tai atsirastų galimybė užtikrinti ilgesnį laikiną saugumą joje.

Įvairios asmenų grupės, kurios yra susaistytos bendra idėja gali būti verčiamos smurtauti, nes tai parodo žmogaus būseną, kuri valstybėje kyla dėl konflikto. Piliečiai gali imtis iniciatyvos kurti savo politinį veiksma, o tai reikš, kad jiems neberekės visų vyriausybės funkcijų, kuri už juos priimtų sprendimus, tačiau toks požiūris veda prie nacionalinio konflikto⁸⁹. Nors šis teiginys skamba, kaip didelis kraštutinumas, tačiau jame yra nemažai tiesos, suvokiant, kokie neprognozuojami gali būti piliečiai ir kaip stipriai jie gali priešintis prieš valdžią, kuri slopina jų politiškumą ir kitas žmogiškąsias vertybes. Nesutarimai mūsų visuomenėje, skirtingos patirtys, kultūros ir elgesio bruožai tampa bendru aspektu, kuris vienija visus piliečius ir kuris gali būti išreiškiamas politiniais sprendimais, o tie sprendimai gali būti priešintis valdžiai. Karas tampa šalutiniu produktu, kuris gimsta iš neigiamų žmogaus troškimų ir jo ydų bei dažnai būna sunkiai išoriškai pastebimas egzistencinėje tautos būsenoje, todėl tampa svarbu prieš ką vyksta kova⁹⁰. Verta prisiminti, jog Carl Schmitt partizanui beveik visi priešai yra absoliutūs. O tai yra ganėtinai logiška, nes partizanas vykdo visuomenės valią, tad visuomenės priešas yra ir jo priešas. Norint tinkamai vykdyti savo politinį veiksma, partizanas atstovaus savo visuomenę ir karinio konflikto metu. Jei priešas bandys slopinti jo politiškumą, tai jo laukia mirtis, nes politiškumo slopinimas atitolintų jį nuo visuomenės. Tačiau, partizanas negali atitolinti nuo visuomenės, nes tai reikštų jo mirtį bei

---

⁸⁸ Hinde, R., Rotblat, J., ir McNamara, R. (2003). *War and Human Nature. In War No More: Eliminating Conflict in the Nuclear Age* (pp. 101-122). London; Sterling, Virginia: Pluto Press. < doi:10.2307/j.ctt18fscs6.15 > [Žiūrėta 2020 10 01].

⁸⁹ Balibar, E. (2008), p. 375.

⁹⁰ Daniel, J. F., ir Smith, B. A. (2015). *Burke and Clausewitz on the limitation of war*. Journal of International Political Theory, 11(3), 313–330. < <https://doi.org/10.1177/1755088215569368> > [Žiūrėta 2020 10 10].

neįvykdytą valią. Tačiau, taip pat, kare egzistuoja dar vienas svarbus bruožas, tai yra Michael Foucault minimas saugumo poreikis, kuris ypatingai išryškėja tuomet, kai būna patenkinti visi žmogaus fiziologiniai poreikiai. Savo natūralioje būsenoje žmogus gali imtis kardinalių priemonių, nes bijodamas dėl savo saugumo jis privalės imtis svarbių veikslių ir siauresniame lygyje, tai yra pakenkti kitam žmogui, siekiant apsisaugoti, jog tas žmogus nepakenktų tau pirmam⁹¹. Toks baimės tipas ir lygis sukuria tarsi nuolatinę konkurencijos būseną tarp individų, vardan to, kad galėtum jaustis saugus. Mažstant globalesniu mastu, šiai konkurencijai būdinga tai, jog nepriklausomai nuo valstybės agresijos lygio, vienos valstybės padidėjęs saugumas yra suvokiamas, kaip kitos valstybės ir jos asmenų sumažėjęs saugumas.

Saugumo jausmas subjektyvia būseną yra baimė dėl kėsinosi į asmenines žmogaus vertybes bei jo turtą, objektyvia prasme, tai baimė neįgyti vertybių ar turto apskritai. Valstybės negali susitelkti ties savo idealios visuomenės kūrimu, kol nebus užtikrintas saugumas, nes sukūrus saugumą, gali prasidėti ir pilietinė visuomenė⁹². Jei valstybė sugebės suteikti sąlygas piliečiams jaustis saugiais, tai ir pati gali jaustis saugi nuo jų pasipriešinimo. Žmogus pirmiausia dažnai sprendimus priima savo individualiame suvokimo lygmenyje, todėl jis gali savo moralę ir prigimtine būseną iškelti aukščiau kito žmogaus būties ir laisvės principų, o ta baimė ne visados yra pagrįsta. Jei žmogus užsiliktų savo subjektyvaus supratimo lygmenyje, tuomet jo sprendimai gali nesutapti su visuomenėje nustatytomis normomis, o tai jau galėtų tapti priežastimi imtis radikalių veikslių, kurių rezultatas bus pašalinti tą, kuris priešinasi bendrajam gėriui. Esant šiai rizikai, tuo pačiu sunkėja ir galimybė partizano egzistavimui. Kol visuomenė nėra stabili, tol ji yra visokeriškai pažeidžiama.

Per masinį karinės galios augimą yra kolekcionuojamas smurtas. Vis dėlto, akla noras įgauti didesnę karinį pranašumą, jog būtų galima užtikrintai nugalėti kare gali priversti paaukoti ir dalį savo piliečių gerovės. Carl von Clausewitz ypatingai žavėjosi tokiais karais, kurie vyko tarp žmonių, jau esamuose karuose⁹³. Tai skamba, kaip primityvus modernaus partizaninio karo apibrėžimas. Juk vis dėlto, dabartiniai partizanai dažniausiai apsireiškia tose konfliktuose, kur tenka priešintis prieš okupantę valdžią. Partizaninis karas gali būti traktuojamas, kaip savotiškas gynybinis karas. Gynyba yra svarbu norint užtikrinti saugumo jausmą, tik didžiausia to problema, jog toks karas reiškia, kad konfliktas jau yra prasidėjęs. Partizanai dažniausiai būna gerokai silpnesni už priešą, jog galėtų su jais stoti į tiesioginę

---

⁹¹ Waltz, K. (2001). *Man, the State, and War: A Theoretical Analysis*. New York: Columbia University Press. < doi:10.7312/walt12537 > [Žiūrėta 2020 10 10].

⁹² Baylis, J., Smith, S., ir Owens, P. (2017). *The globalization of world politics: An introduction to international relations*. New York, N.Y: Oxford University Press. P. 109.

⁹³ Scheipers, S. (2017), p. 53.

kovą, todėl strateginė gynyba čia užima labai svarbų vaidmenį⁹⁴. Gynyba ir saugumas yra neatsiejama partizano dalis, o tą teigė ir pats Carl Schmitt, kaip anksčiau minėjau šiame darbe. Tačiau, taip pat, yra svarbu išskirti, kad partizanui tas saugumas ir gynyba keliai į aukštesnį suvokimo lygį, nes jam svarbu apsaugoti visuomenę, kuri saugo ir jį. Nors Carl Schmitt teigia, kad partizano pasirinkimas mirti vardan jo tikslų yra teisingas, tačiau šią mintį vertinčiau atsargiai. Ne visados mirtis partizanui yra geriausias pasirinkimas, todėl jam verta save saugoti. Mirus partizanui, tai miršta ir jo galimybė jam vykdyti politinį veiksma. Mirus partizanui, visuomenė lieka neapsaugota. Stipriai nukentėjusi visuomenė reikš ir partizano išnykimą. Partizano tikslai yra ganėtinai konkretūs, tai yra kova vardan savo tėvynės arba ideologijos. Jei partizanai kariauja dėl abstrakčių tikslų, tuomet jo kova gali būti beprasmė, nes žmonės tiesiog nesuvoks, kokius pokyčius ta kova jiems atneš.

Gali kilti minčių, jog partizanai yra neišvengiama būtinybė kiekvienam karui, taip šiek tiek pakeičiant ir sulyginant jėgų santykį tarp kovojančių pusių. Juk kuo didesnių ekspansinių užmojų turi konkreti kariaujanti šalis, tai tuo daugiau šansų, kad jiems teks susidurti su partizanų pasipriešinimu ir jų unikaliais kariavimo metodais. Vis dėlto, partizanų naudojami netradiciniai metodai karo lauke yra būtini ir reikalingi, jei neturint paramos iš išorės ir kitų galimybių norima padaryti žalą priešui. Sutikdamas su Carl Schmitt, turiu pasakyti, kad partizanams dalyvauti kare darysis vis sunkiau, nes priešo kariavimo stilius darosi modernesnis gerokai greičiau, todėl tai reiškia, kad partizanas negali atsisakyti savo ne taisyklingo kariavimo būdo.

Karas ir politika pasižymi bendra savybė, jog jie abu gali būti ganėtinai lankstūs. Tiek karo veiksmai, tiek politiniai procesai gali būti universalūs ir dažniausiai vieninteliu dalyku prie kurio jie negali prisitaikyti tampa – laikas. Karą paverčiant politiniu procesu jis greitai išauga nuo piliečio lygmens iki valstybės⁹⁵. Tai labai išryškina partizano galią kare, kadangi kritiniais momentais išryškėja jo unikalios savybės, kurios gali pradėti veikti vardan pergalės. Partizanas gali būti stipriai priklausomas nuo tautos, tačiau taip pat, tautos vietą gali užimti ir ideologiją. Šie du objektai jį motyvuoja ir leidžia priimti drastiškus sprendimus⁹⁶. Tautą arba ideologiją jis gali iškelti aukščiau savęs, todėl atsidūrus lemiamame momente, kai priešas stovi tiesiai prieš partizaną, tampa aišku, kad atsidavimo vedamas partizanas nebijos savo likimo. Tikras partizanas yra tarsi vieno žmogaus kariuomenė ir reikia suprasti, kad jis gali pasielgti ir labai žiauriai⁹⁷. Partizane pradeda veikti instinktai, kurių šaltinis yra valstybė ir kurie turėtų atkurti pusiausvyrą tarp atsiradusių galios skirtumų kovojančiose pusėse.

---

⁹⁴ Daase, C. ir Davis, J. (2015), p. 182.

⁹⁵ Paret, P. (2015). *Clausewitz in His Time: Essays in the Cultural and Intellectual History of Thinking about War*. Berghahn Books. < www.jstor.org/stable/j.ctt9qd0q3 > [Žiūrėta 2020 08 28].

⁹⁶ Chalind, G., Mangin-Woods, M., Woods, D., ir Wong, R. (2014), p. 226.

⁹⁷ Howard, M. ir Paret, P. (1976). *Carl Clausewitz. On War*. Princeton, NJ: Princeton University Press. P. 89.

Paprastame partizano apibrėžime galima surasti tris svarbias dedamąsias: tai valstybė, karas ir aistra. Priešiškumą partizanui kelia tos vyriausybės ar individai, kurie kėsinaisi į bent vieną iš šių principų. Gali būti ir taip, jog kėsinamasi į visus tris aspektus. Tokiu momentu partizanas suvokia, kad kėsinamasi į jo egzistencinę būseną, stengiamasi pakeisti jo gyvenimo būdą, požiūrį ir mintis, o tai jam kelia grėsmę. Taika tampa vienu iš svarbiausių jo tikslų, o ją pasiekti galima nuginkluojant ir sunaikinant priešininką. Partizanas kovoja už savo piliečius, už egzistencinį „aš“, visiškai atsidavęs savo tikslui. Sudėtinga kruopščiai nubrėžti, kaip turėtų būti vykdomas karas, o partizaninių karų veikėjas labai retai pasiekia tokį kontrolės lygį. Tačiau partizaninis karas nėra susijęs su biurokratijos skleidimu ar ginklų padėjimu. Jie susiję su socialiniais santykiais ir moraliniais veiksniais, kurie reikalingi prirėkus mobilizuoti tautą ar įsivėlus į konfliktą su stipresniu priešininku. Žmonėse atsiveria naujos reikšmingos būties ir pareigos sąvokos, kurios diktuoja jam, kokį kelią turi pasirinkti, jei bus kėsinamasi į jo žmogiškąją prigimtį ar tikslus dėl kurių jis kovoja. Be šių idėjų būtų sudėtinga paaiškinti, kaip kariavimo pagrindų neturintys asmenys taip veržiasi ginti savo tėvynės, nors ir suvokia, kad galios disbalansas yra ne jų pusėje, o kovos mūšio lauke gali greitai prišaukti mirtį.

Iš jau minėtų pagrindinių priežasčių, kurios sukelia karinį konfliktą, tai apibendrintai galima teigi, jog valstybės įsitraukia į karą tam, kad patenkintų savo ir savo žmonių saugumo poreikius. Tai leidžia valstybėms sukurti stabilias visuomenes, kuriose jos galėtų gyventi *status quo* pagal savo pasirinktą ideologiją, religiją ir kultūrą. Žmogiškasis visuomenės aspektas tiesiogiai atsispindi valstybėje ir jos priimamuose sprendimuose. Norint užsitikrinti taiką pasaulyje, turi būti siekiama tarptautinio bendradarbiavimo, nes tik tokiu būdu valstybės gali suprasti viena kitos poreikius. Išanalizavus būdingus žmogaus prigimties trūkumus, vienintelis būdas veiksmingai nukreipti dėmesį į pradinį karo šaltinį yra atpažinti ir suprasti žmogaus prigimtį ir jo poreikius, paskatinančius žmones kariauti. Tačiau sprendžiant žmogaus prigimties dilemą atsiranda iššūkių, kurie sugražina žmogų į prigimtinio saugumo poreikio būseną. Aišku viena, jog mes eskaluosime į konfliktus ir karą tol, kol nebūsime pagrįstai įtikinti savo saugumu⁹⁸.

Yra labai aišku, kad bent jau, kol kas, tai individas yra lemiamas aspektas kare. Išlaisvinant tautą nuo svetimos priespaudos ir viešpatavimo, reikštų ir asmens politizavimą, o tai, kaip jau esu minėjęs, tai tampa tinkama terpe partizaniniam karui atsirasti. Partizano aistra ir laisva valia gali būti panaudota karo pagrindui, nes partizanų kariuomenė yra ypatingai prisirišusi prie savo vietos, jie save tapatina su žeme kurią gina ir už kurią gali palikti savo gyvybę⁹⁹. Partizanas privalo turėti savo motyvacijos šaltinį, kuris

---

⁹⁸ Balibar, E. (2008), p. 384.

⁹⁹ Daase, C. ir Davis, J. (2015), p. 186.

kartais pakeistų jo protą ir genialumą, nes tuo metu jis turės priežastį, kuri pateisins jo dalyvavimą kare ir kas išlaikys jį tam tikruose rėmuose, jog nebūtų priimami netinkami sprendimai.

Būti išėjusiam iš kontrolės ribų, tai reiškia, kad žmogus yra pamišęs ir neturintis savo idealų. Dėl šios priežasties jis kovodamas nepaisytų kito žmogaus prigimties aspektų ir nesugebėtų suprasti, kas yra tikrieji jo priešai. Bet kas, kas nesutiktų su juo būtų vertinamas, kaip grėsmė jo neapibrėžtam tikslui. Partizanas neturi tapti tiesiog tuščia, jokių pamatinių idėjų neturinti karo mašina, kuris egzistuoja tik dėl karo ir nesupranta, kas yra laisva valia, nes tuomet karas tampa nesuvokiamas ir beprasmis. Kitaip tariant, mažiausiai žinomas ir suprantamas dalykas kare yra žmonijos laisvos valios išraiška.

Pati karo logika parodo, jog žmonija nėra laisva, nes priešingu atveju karo procesijos nebūtų reikalingos, o konfliktai iš esmės būtų sunkiai nuspėjami ir nesuvokiami¹⁰⁰. Tačiau tokioje nenuspėjamumo ir nesuvokimo būsenoje partizanai yra ypatingai stiprūs. Pas partizanus galioja tam tikra, savita kariuomenės disciplina ir nepaisant to, jog jie dažnai veikia individualiai, tačiau jų bendras tikslas yra vienodas. Partizano dvasiniai dalykai yra kitame - aukštesniame lygyje nei reguliarios kariuomenės kario, o tai suteikia jam pranašumą netikėtoje kovoje. O ir pats Carl Schmitt yra užsiminęs, kad partizanui vienas iš svarbiausių aspektų yra politinis įsipareigojimas. Tai tik dar vienas argumentas, kuris leidžia daryti prielaidą, koks svarbu partizanui turėti tikslą, kuris įprasminą jį ir jo politinį veiksmą. Tačiau, partizano pranašumas gali virsti žiaurumu, kuriuo jis atsakys vardan to, jog įrodytų savo tapatybės vertę, nes kiekviena jo pralaimėta kova jį tolina nuo jo tikslo labiau nei reguliarios kariuomenės kareivio. Savo individualios tapatybės apsauga profesionaliam kariui gali būti svetima sąvoka, o partizanas tuo gali pateisinti savo kovinius veiksmus.

Partizanui didelę įtaką kovos lauke daro požiūris, jog jis nesitiki iš savo priešo nei teisingumo, nei gailėstingumo, kas gali ir iš jo paties iššaukti agresyvius veiksmus. Jis yra nusigręžęs nuo įprastinio apriboto karo priešiško ir atsidūręs kitoje pusėje – tikrovėje, kuri yra priešiška ir kuri kyla per terorą ir kovą su terorizmu iki visiško sunaikinimo¹⁰¹. Partizaninis karas gali būti laikomas *absoliučiu karu*, nes jame nėra formuojamos jokios ribos tarp savų ir priešų. Vis dėlto, kadangi karas vyksta konkrečiu laiku ir konkrečiose vietose, tai jis tampa socialiniu ir politiniu reiškiniu. Partizaniniams karams didelę įtaką daro tai, kaip partizanai mato save, savo istoriją ir kokia jų manymu turėtų būti ateitis¹⁰². Politiniai veiksniai tampa ta jėga, kuri riboja ir prižiūri karo procesą. Šie veiksniai partizane išlaisvina neribotą absoliutų priešišumą.

---

¹⁰⁰ Daase, C. ir Davis, J. (2015), 187 p.

¹⁰¹ Schmitt, C. (2007). 7 p.

¹⁰² Howard, M. ir Paret, P. (1976), p. 77.

Remiantis Carl Schmitt mintimis, tai absoliutus priešiškas yra nepolitinis objektas, nes absoliutaus priešiško nešėjas nepripažįsta priešų, kuris jam kelia egzistencinę grėsmę, kadangi jis identifikuoja savo priešą remdamasis ideologija¹⁰³. Tačiau, svarbu pažymėti, jog atsitikus tokiai situacijai, kai priešas kelia grėsmę savo būvimu, tai situacijos kritiškumą vertina kiti atitinkami žmonės. Tokios situacijos vertinimas tampa ganėtinai subjektyviu ir todėl gali kilti problemų norint atskirti tikrąjį ir absoliutų priešišką. Kai asmuo pats įvertina situacijos kritiškumą ir priešų reikšmę, jog jis gali nepataisomai pakenkti visuomenei, tuomet riba tarp realaus ir absoliutaus priešiško tampa neryški¹⁰⁴. Akivaizdu, kad pats konfliktas negali būti išspręstas remiantis bendra neutralios šalies nuomone, o tai nebūtinai reiškia, kad negalima atskirti realaus ir absoliutaus priešiško. Be to, nereikėtų nuvertinti realaus ir absoliutaus priešiško skirtumo, nes šis atskyrimas nubrėžia politines ribas.

Partizanus galima sunaikinti ganėtinai akivaizdžiu, bet nepaprastu būdu, tai nustoti kariauti apskritai. Kai nebebus tikslų dėl kurių verta kariauti, žlugs ir sudėtingi partizaniniai judėjimai. Kol visuomenėje bus užkoduota daug karo priežasčių, tol joje ir bus tinkama terpė atsirasti partizanams. Pats partizanas yra tarsi savotiškas kovos laukas.

Kiekvienai valstybei yra labai svarbus suverenumo aspektas. Suverenumas įsivaizduojamas atsižvelgiant į tautinę valstybę ir jos galimybes suteikti universalų pagrindą politiniams santykiams tiek valstybės ribose, tiek santykiuose su kitais subjektais. Tautinė valstybė atsiranda kaip priemonė įveikti vidinius šalies karus, o šis problemos sprendimas nebekelia grėsmės valstybės struktūrai. Tokiu būdu valstybė, o ne bažnyčia, tampa pagrindine politinio apibrėžimo forma. Vienas svarbiausių ir pagrindinių partizanų konfliktų yra jų susidūrimas su modernia, reguliaria kariuomene, kuriai vadovauja moderni valstybė.

Partizanai yra neatsiejami nuo politikos ir politinio veiksmo, todėl jų sąvoka puikiai tinka norint apibūdinti esminį, tačiau abstraktų priešišką. Politikos koncepcija koncentruojasi tik į politinės sąvokos materializavimą istoriniame suverenių valstybių viršenybės kontekste. Nors šios idėjos gali atrodyti pakankamai aiškios, tačiau juose atsiranda kritinių taškų dėl politinių veiksmų skirtumo ir jų supratimo tarp individų. Taigi, šiame skyriuje supratome, jog Carl Schmitt partizanas yra griežtai įstatytas į rėmus ir jis yra svarbus politiniam tęstinumui. Nors partizanas ir yra unikalus savo individualumu, tačiau jis negali prarasti ryšio su visuomene, kuriai reikia partizanų, o ir pačiam partizanui reikia visuomenės. Visuomenei leidžiant partizanui vykdyti politinį veiksmą, ji taip išreiškia aukščiausią

---

¹⁰³ De Ruiter, A. (2012). *The Political Character of Absolute Enmity: On Carl Schmitt's The Concept of the Political and Theory of the Partisan*. ARSP: Archiv Für Rechts- Und Sozialphilosophie / Archives for Philosophy of Law and Social Philosophy, 98(1), 52-66. < www.jstor.org/stable/24769100 > [Žiūrėta 2020 10 15].

¹⁰⁴ Ten pat, p. 61.

pasitikėjimą juo. Šie aspektai padeda partizanui išgyventi, egzistuoti ir sumažinti savo trūkumus prieš priešą.

4. Tarptautinės teisės santykis su partizaniniu karu

Tarptautinė teisė yra ta vieta, kuriai Carl Schmitt savo partizano teorijoje neskyrė per daug dėmesio, todėl joje galima rasti nemažai neaptartų aspektų. Tiksliau sakant, Carl Schmitt į tarptautinę teisę atsirėmė ganėtinai švelniai dėl savo riboto partizano apibrėžimo, kuriame partizanas negalėjo peržengti savo politinių ribų. Mano manymu, tarptautinė teisė yra ypatingai svarbi potėmė, kuri savo svarbą dar labiau išryškina modernių laikų kontekste, todėl jos aptarimas vertas atskiro skyriaus. Taigi, šiame skyriuje noriu padėti suprasti, kodėl Carl Schmitt partizano teorijoje pastebime tik tokį ribotą jo atsirėmimą į tarptautinę teisę.

Pirmiausia, tai reikia suprasti, kad partizanams tarptautinė teisė yra ypatingai svarbi, nes jos dėka jiems atsiranda galimybė gauti priešą malonę. Jei priešas karo lauke imasi netradicinių kariavimo būdų, tai prieš jį reikia kovoti tokiais pačiais neįprastais būdais. Partizanams karų istorijoje tekdavo su tuo susidurti, kai partizaninio karo logika ir taktikos atsisukdavo prieš juos, nors jų veiksmingumas dažniausiai būdavo skirtingas. Juk partizanas irgi gali apsivilkti uniformą ir paversti save labai geru įprastu, reguliarios kariuomenės kareiviu, bet geram kareiviui ta uniforma reiškia gerokai daugiau ne tiesiog aprangos detalę¹⁰⁵. Sugebėti įsimašyti aplinkoje ar minioje yra viena, tačiau sugebėti ten kovoti, tai jau reikalauja gilesnio vidinio tikslo. Tačiau, taip pat, nepaisant to, kiek gilus yra užsibrėžtas tikslas, tai reikia nepamiršti, kad kova turi būti teisėta. Teisėtumo faktorius puikiai papildo šią partizano dilemą.

Carl Schmitt akcentuoja, jog partizanui įteisinimas yra labai svarbus, nes tai jam leidžia pasilikti politinėje sferoje ir atskiria jo veiklą nuo nusikalstamos veiklos¹⁰⁶. Būtent teisinis aspektas yra reikalingas ir stipriai padeda norint vykdyti teisingumą. Carl Schmitt savo partizano teorijoje kalbėdamas apie partizaninio karo teisingumą kelia klausimą, ar jis gali būti laikomas ir legaliu¹⁰⁷. Svarbu konkrečiau paminėti, kurioje vietoje kyla klausimai dėl partizaninio karo teisėtumo ir legalumo. Mes turime suvokti, kad partizano ne taisyklingumas, nereiškia, kad jo kovos yra neteisėtos. Priešas gali laikyti partizano kovos metodus negarbingais, tačiau tai yra partizaninio karo taktikos, kurios naudojamos siekiant išlyginti jėgų balansą. Tas sudėtingas partizano teisėtumo apibrėžimas ir apsunkina jo suvokimą tarptautinės teisės kontekste.

---

¹⁰⁵ Schmitt, C. (2007), p. 58.

¹⁰⁶ Ten pat, p. 59.

¹⁰⁷ Ten pat.

Egzistuoja teoretikų, kurie mano, jog dėl žmoniems būdingų jo prigimties ydų, kurias jie perteikia valstybėms, tos valstybės gali tapti mažiau svarbios, todėl yra svarbu išlaikyti jų globalų stabilumą¹⁰⁸. Globalizacijos padariniai ir vienijimasis į tarptautines bendrijas sukuria gana gilią bendrą tarpusavio priklausomybę ir skleidžia gerovę, o tai padeda išlaikyti stabilumą. Liberaliame požiūryje didelis vaidmuo sutelkiamas į institucijų svarbą ir nevalstybinių subjektų vaidmenį tarptautiniuose santykiuose, kas gali padėti užsitikrinti kolektyvią gynybą ir saugumo jausmą. Marksistiniame požiūryje dėmesys skiriamas konfliktams, kuriuos sukelia socialinė nelygybė ir visuomenės klasių skirtumai tiek tarptautiniu mastu, tiek ir vidiniame šalies lygmenyje.

Karą galima įvardinti, kaip viena iš labiausiai paplitusių tarptautinių santykių formų, kuris, galbūt, yra senesnis nei nei suvereni valstybė. Karas ir jame naudojami metodai keičiasi, sparti mokslo pažanga ir vis tobulėjančios technologijos keičia jo pobūdį. Nors senojoje žmonijos istorijoje kare didelę reikšmę turėjo individualus kareivių meistriškumas mūšio lauke ir karių kiekis, tačiau akivaizdu, kad šiuolaikiniais laikais vienu iš svarbiausių aspektu kare tampa technologijų pažanga ir jų modernumas. Tačiau, didžiausi pokyčiai kare įvyko tuomet, kai buvo sukurti branduoliniai ginklai. Galima pastebėti vis daugiau mokslininkų, kurie teigia, jog karo sampratą visiškai keičia branduolinių ginklų panaudojimo galimybė. Jei dėl kažkokių priežasčių kiltų branduolinis karas, tai būtų visiškai nepanašu į bet kurį tradiciškai suplanuotą ar anksčiau vykusį karą ne tik dėl jo kaip politinio instrumento nenaudingumo, bet ir dėl to, kad tai būtų abipusio susinaikinimo procesas su minimaliais kovos elementais¹⁰⁹. Dėl to, branduolinių ginklų naudojimas yra draudžiamas arba kontroliuojamas įvairių tarptautinių sutarčių. Mes jau nebegalime tokio karo lyginti su bet kuriuo kariniu konfliktu, kuris buvo praeityje. Visiškai pasikeitusi karo dinamika keičia ir galutinius rezultatus, kurių įtaka gali būti jaučiama globaliniu mastu. Branduolinio ginklo turėjimas panaikina ribas tarp galios skirtumų.

Taip pat, didelę reikšmę karo pobūdžio pokyčiui turi ir tai, jog maždaug nuo XX amžiaus antrosios pusės gana didelis dėmesys yra skiriamas tarptautiniai arenai ir joje esančioms organizacijoms. Kaip jau anksčiau minėjau šiame darbe, tai tarptautinės organizacijos sutelkia šalis vienam tikslui, o norint būti tos organizacijos dalimi ir naudotis jos naudomis yra būtina laikytis ir jos reikalavimų¹¹⁰. Karinių veiksmų nebuvimas dažnai būna vienas iš reikalavimų. Partizanams toks susitelkimas irgi yra naudingas. Carl Schmitt negalėjo per daug numatyti, kaip toliau pasaulyje klostysis tarptautinė politinė arena ir tačiau jis suprato, kad partizanų šioje vietoje, vis tiek, lydės daug neaiškumo. Anksčiau minėjau, jog

---

¹⁰⁸ Baylis, J., Smith, S., ir Owens, P. (2017), p. 31.

¹⁰⁹ Lider, J. (1977), p. 193.

¹¹⁰ Chan, S. (2004). *Influence of International Organizations on Great-Power War Involvement: A Preliminary Analysis*. *International Politics*, 41(1), 127–143. < <https://doi.org/10.1057/palgrave.ip.8800066> > [Žiūrėta 2020 10 20].

partizanui išgyventi yra ganėtinai sunku, nes jis tiesiog neturi pranašumo prieš priešą ir nelabai turi sąlygų tą pranašumą įgauti. Kol nebuvo išaugęs tarptautinės teisės vaidmuo, tol pasaulyje su partizanais būdavo elgiamasi labai žiauriai ir retai kada jiems būdavo suteikiamos kažkokios teisės. Ratifikavus Hagos ir Ženevos konvencijas buvo apibrėžtos partizanų teisės, kurios leido jiems išvengti besąlygiško susidorojimo.

Kovojant reguliarioms kariuomenės ir vienai pusei besąlygiškai pasiduodant, tai kariniai veiksmai tiek praktiškai, tiek teisiškai turėtų būti nutraukti. Svarbu prisiminti ir tai, kad partizaniniai būriai nėra laikomi reguliaria kariuomene ir dažniausiai jie veikia nesilaikydami centrinės valdžios nurodymų. Nors karas jau būna oficialiai pasibaigęs ir viena iš pusių būna besąlygiškai pasidavusi, tačiau partizanai nesilaiko šios nuostatos ir toliau vykdo savo karines operacijas. Galima daryti prielaidą, kad jei partizanai nėra laikomi teisėtais kareiviais, tai jų kariniai veiksmai, tokie kaip priešų nužudymas ar ginklo naudojimas yra laikomi neteisėtais nusikaltimais¹¹¹. Carl Schmitt savo partizano teorijoje gvildeno mintį, jog remiantis bendrąja teise partizanas turėtų būti iškart nuteistas, nes jis tiesiog nėra nei reguliarios kariuomenės kareivis, nei paprastas pilietis, tad jo veikla vertinama nusikalstamai. Ši problema minima ir karo įstatymuose, tarptautinėse konvencijose. Tad galime daryti prielaidą, kad partizanas kovoja pažeisdamas karo įstatymus, o tai jau gali jam užtraukti ir baudžiamąją atsakomybę, paversti nusikaltėliu. Tačiau tarptautinėje teisėje partizanas nėra laikomas nusikaltėliu. Remiantis Trečiąja (ketvirtuoju straipsniu dėl elgesio su karo belaisviais) ir Ketvirtąja Ženevos konvencija (skirta civilių apsaugai karo metu), tai priešoj pajėgoms sulaikius partizaną jis turi būti laikomas karo belaisviu arba civiliu ir dėl jo tolimesnio likimo sprendžia kompetentingas teismas, tad jo teisės turi būti išsaugotos¹¹² ir¹¹³. Tarptautinė teisė leido tai įgyvendinti globalesniu mastu. Žinoma, šiose konvencijose nebuvo konkrečiai įvardijama, kad šios teisės taikomos partizanams. Tačiau, sulaikius partizanus, jie turėjo būti traktuojami, kaip karo belaisviai, kurie turėjo sąlyginai daug teisių. Nors Carl Schmitt ir buvo įstatęs partizanus į ganėtinai konkrečius apibūdinimo rėmus, tačiau matome, kad tarptautinėje teisėje jie gali būti apibrėžti dar kitaip. Partizanui geriau yra tapti belaisviu nei nusikaltėliu. Tai ne leidžia jam nepaminti jo dvasinių motyvų ir tikslų, tačiau ir suteikia galimybę tapti bent kiek panašesniu į tradicinės kariuomenės karį.

Nepaisant to, kad partizanai jų teoriniame apibrėžime gali būti laikomi neteisėtais kovotojais (dėl savo ne taisyklingo kovojimo būdo), tačiau nei Ženevos, nei Hagos konvencijoje jų neteisėtumas

---

¹¹¹ Nurick, L., ir Barrett, R. (1946). *Legality of Guerrilla Forces Under the Laws of War*. American Journal of International Law, 40(3), 563-583. < doi:10.2307/2193930 > [Žiūrėta 2020 10 20].

¹¹² International Committee of the Red Cross. (1949). *Convention (III) relative to the Treatment of Prisoners of War*. Geneva, 12 August 1949. < <https://ihl-databases.icrc.org/ihl/full/GCIII-commentary> > [Žiūrėta 2020 10 30].

¹¹³ International Committee of the Red Cross. (1949). *Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War*. Geneva, 12 August 1949. < <https://ihl-databases.icrc.org/ihl/INTRO/380> > [Žiūrėta 2020 10 30].

tiesiogiai nėra įvardijamas. Tačiau tai nereiškia, kad civilis gyventojas pradėjęs karinius veiksmus savo valstybėje net ir esant karo padėtyje nebus baudžiamas ir laikomas tiesiog nusikaltėliu. Nors teisėtumo ar neteisėtumo aspektas tiesiogiai ir nėra minimas šiuose tarptautinėse konvencijose, tačiau tai nereiškia, kad jis neegzistuoja. Tai taip pat reiškia, kad partizanui galios ir nekaltumo prezumpciją. Pasireiškus mano anksčiau paminėtam pavyzdžiui, kai civilis vienas ginkluotoje kovoje priešinasi valdžiai, tai atsakomybę, kaip bus elgiamasi su juo priima tos valstybės teisėsaugos organai remiantis teisingumo kriterijais.

Partizano nuolatinis laviravimas tarp civilio ir reguliarios kariuomenės kareivio tampa sudėtingu klausimu, kai jo veiksmų teisėtumo įvertinimui naudojamosi tarptautine teisė. Dėl šios priežasties viskas priklauso nuo partizano tipo. Jeigu partizanas ginklu kovoja savo valstybės teritorijoje prieš atėjusią okupantę valdžią, tai vadovaujantis šiomis sąlygomis tarptautinės teisės atžvilgiu jis turi būti saugomas Ženevos ir Hagos konvencijų. Jei situacija priešinga ir tokie ginkluoti veiksmai vyksta kitos šalies teritorijoje arba dėvint priešų karinę uniformą, tai jau gali būti laikoma kariniu nusikaltimu, o tai reiškia, kad tokiam *kareiviui* nepasidavus, jam gali būti įvykdyta ir radikaliausia bausmė – nužudymas. Hagos konvencijose yra užsiminta, kad tokie kovotojai, kurie laikomi neteisėtais į karinius dalinius ir ginkluotą kovą gali burtis tik tuo atveju, jei priešas užima valdžią jų teritorijoje ir kyla grėsmė valstybės suverenumui¹¹⁴. Remiantis tuo, tai atveria partizanams teisinės galimybes priešintis okupantų valdžiai ir teisėtai imtis politinio veiksmo.

Nereikia pamiršti, kad taip pat, daugybę sprendimų priklauso ir nuo to ar valstybėje yra įvesta karinė padėtis. Tai reiškia, kad jei civiliai gyventojai tiesiog išeis ir vykdys karinius veiksmus savo šalyje ir užsiims sabotavimu, tai jie bus laikomi tiesiog nusikaltėliais, kurie turi būti baudžiami pagal toje šalyje vyraujančią teisinę jurisdikciją ir prieš kuriuos, ypatingais atvejais, irgi galima panaudoti karinius veiksmus. Prieš tai išvardinti kriterijai gali būti pritaikomi tiek partizanui, tiek teroristui, todėl skirties riba tarp jų yra ganėtinai plona ir skirtinguose valstybėse, tad tiek Vakarų pasaulyje, tiek Lietuvoje gali būti vertinama ir apibrėžiama kitaip.

Dar vienas svarbus aspektas apie kurį Carl Schmitt nekalba, tai partizaninio karo traktavimas, kaip tarptautinis konfliktas. Būtent tarptautinės teisės plotmėje yra svarbu įvertinti, kokį vaidmenį užėmė šie įvairūs konkrečius motyvus turintys partizaninio karo procesai. Šioje vietoje turiu sutikti su ganėtinai konkrečiai pateiktomis Bernardo Gailiaus mintimis, kad Lietuvos partizanų karas su Tarybų Sąjunga buvo tarptautinis konfliktas¹¹⁵. Juk partizanai, nors ir neoficialiai (jei tai nepatvirtinta teisės aktais), tačiau

---

¹¹⁴ Morrow, J. D. (2014). *Order within Anarchy: The Laws of War as an International Institution*. Cambridge University Press. < doi:10.1017/CBO9781107273627 > [Žiūrėta 2020 05 05].

¹¹⁵ Gailius, B. (2006), p. 29.

gali būti laikomi ginamos valstybės savanorėmis kariuomenės pajėgomis, o tad kova prieš okupantą tarptautinį motyvą. Tarptautinėje teisėje, taip pat, yra apibrėžta, kad priešinimasis okupantui yra laikoma tarptautiniu konfliktu¹¹⁶. Partizanų veiksmų įvertinimas tarptautinėje teisėje tik dar labiau įrodo, koki svarbų politinį veiksma jie gali atlikti.

Partizaninis karas, be abejo, kad yra panašus į terorizmą, pats Carl Schmitt šiek tiek užsiminė apie tai, todėl yra svarbu suvokti skirtumus tarp jų¹¹⁷. Žinoma, tai padaryti nėra lengva, nes abu procesai gali būti nesibaigiantys, jie paremti pasipriešinimu ir abu dažnai laikomi neteisėtais. Juk mums net dabar dažnai būna sudėtinga įvertinti tai, kas vyksta Sirijoje, kai kuriose Afrikos žemyno šalyse arba pietvakarių Azijoje. Vieni šiuose regionuose vykstančius konfliktus laiko teroristiniais, o kiti įžvelgia partizaninio karo motyvų. Žmonės priešinasi valdžiai, tačiau dažnai jų veiksmai neapsiriboja vidine šalies teritorija ir paliečia kitas užsienio valstybes, jos pradeda bijoti karinės intervencijos. Kovoiant savo šalies ribose šie kovotojai bus laikomi partizanais, tačiau vykdami išpuolius už savo šalies ribų jie tampa teroristais. Deja, bet terorizmo taikiniai dažniausiai tampa civiliai gyventojai kitose šalyse, nors juo turėtų tapti politinis objektas. Terorizmas ir partizaninis karas pirmiausia ir skiriasi nuo taikinių; bet koks karinis taikiny iš esmės yra partizanų taikiny. Teroristai dažnai turi absoliutų priešą, kuris dažnai gali būti ganėtinai abstraktus, juo gali tapti kitos valstybės valdymo forma, pažiūros ar religija, o partizano priešas yra realus ir konkrečiai apibrėžtas¹¹⁸. Tas egzistuojantis skirtumas tarp jų yra be galo neryškus. Tačiau, nepaisant to, kad ta riba tarp šių dviejų grupių atrodo labai plona ir kartais net persipina, tačiau ją reikia ir galima atskirti remiantis tam tikrais iš anksto apibrėžtais kriterijais¹¹⁹. Tinkamai naudojant išsikeltus atskirties kriterijus bus galima įvesti daugiau aiškumo klasifikuojant šias dvi skirtingas, bet ir labai panašias grupes. Kęstutis K. Girnius irgi pastebi ir pabrėžia skirtumą tarp partizanų ir teroristų. Teroristų veiksmai turi simbolinius motyvus, kuriais siekiama padaryti įtaką politiniam elgesiui¹²⁰. Tai tik dar kartą įrodo, kaip svarbu suprasti ir atskirti ribas tarp partizano ir teroristo, nepaisant to, kokie panašūs jie yra. Partizanai patys gali kovoti prieš teroristus, taip išsprendžiant daugelio demokratinių valstybių rūpesčius. Svarbu pabrėžti skirtumus tarp jų ir parodyti jiems, koks yra tikrasis jų tikslas ir kas yra jų priešas.

Sugebant tinkamai atskirti tokias panašias grupes, kaip partizanai ir teroristai, bus galima ir tinkamai taikyti jiems tarptautinėje teisėje numatytus veiksmus. Kitaip tariant, tiek žmogaus teisės,

---

¹¹⁶ Gailius, B. (2006), p. 28.

¹¹⁷ Schmitt, C. (2007), p. 45.

¹¹⁸ Newswander, C. (2011). *The Emergence of Partisans and Terrorists: How Enemies of the State Mold Public Action*. *Administrative Theory & Praxis*, 33(2), 192-212. < www.jstor.org/stable/29783182 > [Žiūrėta 2020 11 25].

¹¹⁹ Gailiūnas E. (2015). *Terrorism and Guerrilla Warfare as Two Forms of Insurgency*. *Politologija*, 57(1), 98-124. < <https://doi.org/10.15388/Polit.2010.1.8321> > [Žiūrėta 2020 11 25].

¹²⁰ Girnius, K. K. (1987), p. 43.

apskritai, tiek ir karo taisyklės vis dar yra milžiniškas klasteris, kuriuose vis dar yra neapibrėžtumo, todėl tarptautinės teisės pagalba vis dar gali tvarkyti šią tarptautinę sistemą. Tarptautinė teisė tampa svarbiu rodikliu, kuris padeda susikurti lūkesčius, nurodymus, kurie bent jau teoriškai turėtų riboti smurtinius veiksmus ir padeda laikytis bendrai apsibrėžtų ribų.

Teisingumo stoka tampa priežastimi prasidėti įvairiems revoliuciniams judėjimas¹²¹. Stengdamiesi pašalinti neteisybę ir išsikovoti laisvę, žmonės irgi gali imtis teisinių priemonių arba teisinėmis priemonėmis pagrįsti ir apsaugoti savo veiksmus, pavyzdžiui, vykstančius partizaninio karo metu. Carl Schmitt užsimina, kad valstybė pati nusprendžia, kas yra jos priešas, o kai ateina okupacinė valdžia, tai pasikeičia ir valstybės priešai, todėl partizanai gali prarasti savo teisėtumą¹²². Okupacinė valdžia irgi turi laikytis principų, kurie yra nurodyti tarptautinėje teisėje, nes tai leis išvengti įvairių ribojimų, sankcijų ar net naujų karinių konfliktų, kurie grėšią pažeidus aprašytus įstatymus.

Visiems politiniams lyderiams tenka susidurti su spaudimu tiek kalbant apie vidaus politiką, tiek apie geopolitikos kompromisus. Nemažai įtakos tam turi institucinės veiklos skirtumai. Norint šalyje vykdyti vientisą politiką, tai yra tokią, kurią palaikytų ir piliečiai, tai svarbu priimti tinkamus sprendimus ir tarptautinės politikos atžvilgiu, o tam turi būti laikomasi tinkamos strategijos. Tinkamos ir tikslingos ekonominės, diplomatinės ir karinės priemonės padeda įgyvendinti šiuos tikslus. Tinkamas karinių išteklių planavimas ir panaudojimas yra vienas svarbiausių sričių tarptautinėje politikoje, nes tai leidžia formuoti valstybių ambicijas ir galimybes siekiant jos sėkmingo gyvavimo¹²³. Juk partizanas šioje vietoje yra ganėtinai pažeidžiama ribinė figūra, kuri suvokia, kad priešas prieš jį imsis net griežčiausių priemonių ir ji sugavus jam taikys ne tarptautinėje teisėje nurodytus, o savo teisinius veiksmus, lipdys jam savo etiketes. Bet tai ir yra partizano rizika, kurią jis priima ir kurioje suvokia visas pasekmes.

Išvados

Verta prisiminti, jog pagrindinis šio darbo tikslas buvo padėti suvokti, kuo skiriasi partizaninis ir tradicinis karas, bei geriau suprasti ir papildyti Carl Schmitt partizano teoriją. Žinoma, tam, kad galėtume įgyvendinti šį tikslą, tai svarbu suvokti karą apskritai. Šiame darbe, remiantis papildoma literatūra buvo pateikta gana daug gairių, kurios nurodo, kas yra karas bei koks skirtingas jis gali būti. Kuo panašus ir kuo skiriasi tradicinis ir partizaninis karas, jų unikalūs bruožai. Pagrindiniai šių skirtingų karų akcentai yra kariuomenių, kariavimo taktikų, karo lauko taisyklių, procesų ir veikimo principų skirtumas, be to, partizaninis karas stipriai pasižymėjo savo ne taisyklingumu. Dėl šių priežasčių pavyko ganėtinai aiškiai

---

¹²¹ Ledwidge, F. (2017). *Rebel Law: Insurgents, Courts and Justice in Modern Conflict* (1st ed.). Hurst. P. 35.

¹²² Schmitt, C. (2007). p. 60.

¹²³ Trubowitz, P. (2011). *Politics and Strategy: Partisan Ambition and American Statecraft*. Princeton; Oxford: Princeton University Press. < doi:10.2307/j.ctt7srsg > [Žiūrėta 2020 12 05].

pabrėžti esmines atskirties ribas, kuriose supratome, jog partizaninis karas yra labai priklausomas nuo visuomenės lūkesčių, o tai leidžia jiems įgauti politinio veiksmo teisę.

Be abejo, svarbiausias ir pagrindinis mūsų klausimas šiame darbe buvo nukreiptas į Carl Schmitt partizano teoriją. Išnagrinėjus svarbiausius Carl Schmitt teorijos elementus, kartu pasitelkiant ir kitus jo partizano teoriją nagrinėjusius, tačiau kitais pjūviais ir kitus aspektus tyrinėjusius autorius, buvo prieita išvados, kad ši teorija dar gali būti papildyta. Pagrindinis aspektas, kuris mano manymu riboja Carl Schmitt šioje partizano teorijoje, tai jo partizano apibrėžimo įstatymas į ganėtinai siaurus rėmus. Kaip rašiau praeituose skyriuose, tai ir Bernardas Gailius, kuris tyrinėjo Lietuvos partizanus pastebėjo, kad jau vien Lietuvos laisvės kovotojams Carl Schmitt partizanų apibūdinimas nėra pakankamai teisingas. Labai realu, kad globalesniu mastu mes pamatytume ir daugiau tokių atvejų, kai partizanis laikomi kovotojai nepatenka į Carl Schmitt partizano suvokimo rėmus, tad šioje Carl Schmitt teorijos vietoje dar nemažai potencialo, kaip išties reiktų įvertinti, kas yra partizanas.

Dar vienas labai svarbus dalykas, jog Carl Schmitt sutinka, kad partizaninis karas turi savo politinį fenomeną. Siekiant papildyti šią Carl Schmitt mintį išsiaiškinome, jog partizanas savo visuomenėje yra ne tik dvasinio, bet ir moralinio lygmens figūra, kuris vardan savo pasiaukojimo įgauna galimybę imtis politinio veiksmo ir taip įprasmina savo kovos tikslą. Partizanas yra vejamas nacionalinių ir ideologinių motyvų, jis tampa daugiau nei paprastas pilietis, todėl stengiasi apsaugoti savo visuomenę, o ji stengiasi apsaugoti partizaną. Vardan savo pasiaukojimo, partizanas yra įgalinamas savo veiksmus naudoti politinio veiksmo lygmenyje. Partizaninis karas tampa vienu iš politinio veiksmo sričių. Politinį veiksmą galime apibrėžti, kaip partizano ryšį su visuomenę, jų formavimąsi bei tarpusavio veikimą prieš bendrą priešą, vardan bendro tikslo. Politinis matmuo partizanui yra labai svarbus, nes tai padeda jam egzistuoti, o tai partizanui yra ypatingai svarbu siekiant savo galutinio tikslo, nugalėti priešą. Šie aspektai partizaną atskiria nuo tradicinės kariuomenės kareivio.

Jau ir pats Carl Schmitt užsiminė, o šiame darbe ir sugebėjome papildyti jo mintis, jog partizaną visados veja didelis galios disbalansas, kuriame jis neturi jokio pranašumo. Čia pasireiškia dar vienas partizano unikalumas, jog jis, tikriausiai, niekad ir neturės to pranašumo, ypatingai kalbant apie technines galimybes. Šių modernių dienų kontekste mes pasiekėme tokį laikotarpį, kai beveik visi partizano priešai jau turi masinių naikino ginklų, tad partizanui panorus irgi gauti tokių ginklų, jo jau nebebūtų galima laikyti partizanau. Tampa panašu, jog partizanas yra pasmerktas neturėti technologinio pranašumo. Todėl stengiantis bent kiek sumažinti šį trūkumą partizanai yra priversti naudoti savo specifinius kovos metodus, kurie reguliarios armijos kareiviams dažnai gali atrodyti neteisingi ir negarbingi, tačiau tik jų dėka partizanas gali išgyventi ir priešintis prieš galingesnę priešą. Kritiniu kovos metu partizanas stipriai skiriasi nuo tradicinės kariuomenės kareivio savo individualumu ir laisve visiškai

atsiriboti nuo centrinės valdžios sprendimų. Tai tampa dar vienu partizano pranašumu, kuris padaro jį labai nenuspėjamu.

Šiam partizano trūkumui nemažai įtakos turi ir šiame darbe dažnai minimas partizano ne taisyklingumas. Šis ne taisyklingumo aspektas yra labai svarbus Carl Schmitt, nes partizanas neatitikdamas numatyto kombatanto apibrėžimo bruožų sugeba sėkmingai egzistuoti, kaip laisvės kovotojas, o ne nusikaltėlis, kuris pažeidžia nustatytus įstatymus. Šioje vietoje svarbu prisiminti, jog nors ir pats Carl Schmitt žavisi partizanu, tačiau jis jo nemato tarptautinės teisės sferose. Arba bent jau užsimina apie tai labai nedaug. Pagrindinė to priežastis ir yra tas griežtas partizano įrėminimas į konkrečius bruožus, kuriose pamatome, jog Carl Schmitt nemato partizano, kaip kareivio, tačiau nelaiko jo ir nusikaltėliu. Kaip matėme paskutinio šio darbo skyriuje, tai per siauras tarptautinės teisės diskursas gali priversti manyti, jog partizanas tampa panašus ir į teroristą, tačiau supratome, kad tarp jų egzistuoja atitinkamos ribos. Jei Carl Schmitt savo partizano teorijoje labiau pralėstų tarptautinės teisės kryptį, tai būtų aiškesnis partizano veikėjas, taptų dar aiškiau kodėl partizanas skiriasi nuo teroristo bei kaip tarptautinė teisė padeda partizanui išgyventi globaliu mastu.

Galime pastebėti unikalų bruožą, kad Carl Schmitt partizanas tampa panašus į Carl von Clausewitz piliečio-kareivio hibridą, kuris atrodo yra tobulas pasirinkimas politinei visuomenei, nes valstybė joje ne tik galės nuosekliai vykdyti politinius veiksmus, tačiau ir turės palaikymą tų, kurie bus tikrai įsipareigoję ją ginti karo atveju. Šis partizano įsipareigojimas yra labiau transcendentinio lygmens nei paprasto tradicinės kariuomenės kareivio. Nors Carl Schmitt savo partizano teorijoje ir numatė daug esminių partizano, partizaninio karo ir jų ryšio su politiniu veiksmu krypčių, tačiau matome, kad jo teorijoje yra nemažai potencialo ją praplėsti ir papildyti, jog ji būtų dar aiškesnė ir dar geriau pritaikoma ir šiuolaikiniais, technologijų ir globalizacijos laikais.

Literatūros sąrašas:

1. Arendt, H. (1970). *On Violence* (Harvest Book) (First ed.). Harcourt Brace Javanovich.
2. Balibar, E. (2008). *What's in a War? (Politics as War, War as Politics)*. *Ratio Juris*, 21(3), 365–386. < <https://doi.org/10.1111/j.1467-9337.2008.00395.x> > [Žiūrėta 2020 09 28].
3. Baylis, J., Smith, S., ir Owens, P. (2017). *The globalization of world politics: An introduction to international relations*. New York, N.Y: Oxford University Press.
4. Binkley, J. (2016). *Clausewitz and Subjective Civilian Control: An Analysis of Clausewitz's Views on the Role of the Military Advisor in the Development of National Policy*. *Armed Forces & Society*, 42(2), 251–275. < <https://doi.org/10.1177/0095327X15594450> > [Žiūrėta 2020 09 30].
5. Brunstetter, D. R., O'Driscoll, C., ir Rosenthal, J. H. (2017). *Just War Thinkers: From Cicero to the 21st Century (War, Conflict and Ethics)* (1st ed.). Routledge.
6. Carnahan, B. (1998). *Lincoln, Lieber and the Laws of War: The Origins and Limits of the Principle of Military Necessity*. *The American Journal of International Law*, 92(2), 213-231. < doi:10.2307/2998030 > [Žiūrėta 2020 06 30].
7. Chalind, G., Mangin-Woods, M., Woods, D., ir Wong, R. (2014). *Guerrilla Warfare*. In *A Global History of War: From Assyria to the Twenty-First Century* (225-243). University of California Press. < www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt7zw1cg.23 > [Žiūrėta 2020 04 25].
8. Chan, S. (2004). *Influence of International Organizations on Great-Power War Involvement: A Preliminary Analysis*. *International Politics*, 41(1), 127–143. < <https://doi.org/10.1057/palgrave.ip.8800066> > [Žiūrėta 2020 10 20].
9. Clausewitz, C. (1989). *On War, Indexed Edition* (redagavo: P. Paret ir M. E. Howard). Princeton University Press.
10. Corn, G. S., Jr., J. S. A., Brenner-Beck, D., Hansen, V. M., Jackson, R. B., Jensen, E. T., Lewis, M. W., ir Jr., C. D. J. (2015). *The War on Terror and the Laws of War: A Military Perspective (Terrorism and Global Justice Series)* (2nd ed.). Oxford University Press.
11. Daniel, J. F., ir Smith, B. A. (2015). *Burke and Clausewitz on the limitation of war*. *Journal of International Political Theory*, 11(3), 313–330. < <https://doi.org/10.1177/1755088215569368> > [Žiūrėta 2020 10 10].
12. De Ruiter, A. (2012). *The Political Character of Absolute Enmity: On Carl Schmitt's The Concept of the Political and Theory of the Partisan*. ARSP: Archiv Für Rechts- Und

- Sozialphilosophie / Archives for Philosophy of Law and Social Philosophy, 98(1), 52-66. < www.jstor.org/stable/24769100 > [Žiūrėta 2020 10 15].
13. Dimitriu, G. (2018). *Clausewitz and the politics of war: A contemporary theory*. Journal of Strategic Studies, 43(5), 645–685. < <https://doi.org/10.1080/01402390.2018.1529567> > [Žiūrėta 2020 09 30].
  14. Dubik, J. M., ir G. Demsey, M. (2018). *Just War Reconsidered: Strategy, Ethics, and Theory (Battles and Campaigns Series)*. University Press of Kentucky.
  15. Echevarria II, A. J. (2007). *Clausewitz and Contemporary War* (1st ed.). Oxford University Press.
  16. Elkins, J. (2010). *The Model of War*. Political Theory, 38(2), 214–242. < <https://doi.org/10.1177/0090591709355389> > [Žiūrėta 2020 06 30].
  17. Foucault, M. (1995). *Discipline and punish: The birth of the prison*. New York: Vintage Books.
  18. Gailiūnas E. (2015). *Terrorism and Guerrilla Warfare as Two Forms of Insurgency*. Politologija, 57(1), 98-124. < <https://doi.org/10.15388/Polit.2010.1.8321> > [Žiūrėta 2020 11 25].
  19. Gailius, B. (2006). *Partizanai tada ir šiandien*. Versus aureus, Vilnius.
  20. Girnius, K. K. (1987). *Partizanų kovos Lietuvoje*. Chicago: Į Laisvę fondas lietuviškai kultūrai ugdyti.
  21. Goodson, A. (2004). *About Schmitt: Partisans and Theory*. CR: The New Centennial Review, 4(3), 1-7. < <http://www.jstor.org/stable/41949449> > [Žiūrėta 2020 05 25].
  22. Gudgel, J. E. (2016). *Cyber War versus Cyber Realities: Cyber Conflict in the International System*. Small Wars & Insurgencies, 27(3), 550–552. < <https://doi.org/10.1080/09592318.2016.1151659> > [Žiūrėta 2020 07 15].
  23. Hinde, R., Rotblat, J., ir McNamara, R. (2003). *War and Human Nature. In War No More: Eliminating Conflict in the Nuclear Age* (pp. 101-122). London; Sterling, Virginia: Pluto Press. < doi:10.2307/j.ctt18fscs6.15 > [Žiūrėta 2020 10 01].
  24. Howard, M. ir Paret, P. (1976). *Carl Clausewitz. On War*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
  25. International Committee of the Red Cross. (1949). *Convention (III) relative to the Treatment of Prisoners of War*. Geneva, 12 August 1949. < <https://ihl-databases.icrc.org/ihl/full/GCIII-commentary> > [Žiūrėta 2020 10 30].

26. International Committee of the Red Cross. (1949). *Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War*. Geneva, 12 August 1949. < <https://ihl-databases.icrc.org/ihl/INTRO/380> > [Žiūrėta 2020 10 30].
27. International Committee of the Red Cross. (2002). *The Law of Armed Conflict*. < https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/law1_final.pdf > [Žiūrėta 2020 05 05].
28. International Committee of the Red Cross. (n.d.). Practice Relating to Rule 4. Definition of Armed Forces. IHL Database - Customary IHL. < https://ihl-databases.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v2_rul_rule4 > [Žiūrėta 2020 04 30]
29. Israeli, O. (2019). *International Relations Theory of War* (Praeger Security International). Praeger.
30. Keeley, L. H. (1996). *War before civilization*. 245 p. New York: Oxford University Press.
31. Kori, S. (2017). *What Causes War?* Orbis, Volume 61, Issue 4. 449-462 p. ISSN 0030-4387. < <https://doi.org/10.1016/j.orbis.2017.08.002> > [Žiūrėta 2020 07 01].
32. Ledwidge, F. (2017). *Rebel Law: Insurgents, Courts and Justice in Modern Conflict* (1st ed.). Hurst.
33. Levy, J. (1988). *Domestic Politics and War*. The Journal of Interdisciplinary History, 18(4), 653-673. < doi:10.2307/204819 > [Žiūrėta 2020 07 25].
34. Lider, J. (1977). *War and Politics: Clausewitz Today*. *Cooperation and Conflict*, 12(3), 187–206. < <https://doi.org/10.1177/001083677701200304> > [Žiūrėta 2020 09 30].
35. Morrow, J. (2014). *Order within Anarchy: The Laws of War as an International Institution*. Cambridge: Cambridge University Press. < doi:10.1017/CBO9781107273627 > [Žiūrėta 2020 05 05].
36. Mumford, A. (2013). *Proxy Warfare and the Future of Conflict*. The RUSI Journal, 158(2), 40–46. < doi:10.1080/03071847.2013.787733 > [Žiūrėta 2020 07 08].
37. Newswander, C. (2011). *The Emergence of Partisans and Terrorists: How Enemies of the State Mold Public Action*. *Administrative Theory & Praxis*, 33(2), 192-212. < www.jstor.org/stable/29783182 > [Žiūrėta 2020 11 25].
38. Nurick, L., ir Barrett, R. (1946). *Legality of Guerrilla Forces Under the Laws of War*. *American Journal of International Law*, 40(3), 563-583. < doi:10.2307/2193930 > [Žiūrėta 2020 10 20].
39. Orend, B. (2019). *War and Political Theory* (1st ed.). Polity.
40. Paret, P. (2015). *Clausewitz in His Time: Essays in the Cultural and Intellectual History of Thinking about War*. Berghahn Books. < www.jstor.org/stable/j.ctt9qd0q3 > [Žiūrėta 2020 08 28].

41. Peceny, M., Beer, C., ir Sanchez-Terry, S. (2002). *Dictatorial Peace?* The American Political Science Review, 96(1), 15-26. < <http://www.jstor.org/stable/3117807> > [Žiūrėta 2020 06 20].
42. Ponzani, M. (2011). *Trials of partisans in the Italian Republic: The consequences of the elections of 18 April 1948.* Modern Italy, 16(2), 121-138. < doi:10.1080/13532944.2011.557214 > [Žiūrėta 2020 09 07].
43. Sarkesian, S. C. (2017). *Revolutionary Guerrilla Warfare: Theories, Doctrines, and Contexts* (1st ed.). Routledge.
44. Satterfield, G. (2003). *Princes, Posts and Partisans: The Army of Louis XIV and Partisan Warfare in the Netherlands (1673-1678)* (History of Warfare) (2nd ed.). Brill.
45. Scheipers, S. (2018). *On Small War: Carl von Clausewitz and People's War.* Oxford University Press.
46. Schmitt, C. (1997). *The Concept of the Political.* Chicago and London: The University of Chicago Press.
47. Schmitt, C. (2007). *Theory of the Partisan.* Michigan State University, East Lansing. (vertimas: A. C. Goodson, original: Theorie des Partisanen. Zwischenbemerkung zum Begriff des Politischen, Berlin: Duncker & Humblot 1963).
48. Schulzke, M. (2016). *Carl Schmitt and the mythological dimensions of partisan war.* Journal of International Political Theory, 12(3), 345–364. < <https://doi.org/10.1177/1755088216637091> > [Žiūrėta 2020 06 02].
49. Slomp, G. (2005). *The Theory of The Partisan: Carl Schmitt's Neglected Legacy.* History of Political Thought, 26(3), 502-519. < www.jstor.org/stable/26221714 > [Žiūrėta 2020 05 05].
50. Spieker, J. (2011). *Foucault and Hobbes on Politics, Security, and War.* Alternatives, 36(3), 187–199. < <https://doi.org/10.1177/0304375411418596> > [Žiūrėta 2020 09 30].
51. Trubowitz, P. (2011). *Politics and Strategy: Partisan Ambition and American Statecraft.* Princeton; Oxford: Princeton University Press. < doi:10.2307/j.ctt7srsrg > [Žiūrėta 2020 12 05].
52. Valentino, B., Huth, P., ir Balch-Lindsay, D. (2004). *"Draining the Sea": Mass Killing and Guerrilla Warfare.* International Organization, 58(2), 375-407. < <http://www.jstor.org/stable/3877862> > [Žiūrėta 2020 05 20].
53. Van Evera, S. (1998). *Offense, Defense, and the Causes of War.* International Security, 22(4), 5-43. < doi:10.2307/2539239 > [Žiūrėta 2020 07 01].
54. Vasquez, J. A. (2012). *What Do We Know about War?* (Second ed.). Rowman & Littlefield Publishers.

55. Waltz, K. (2001). *Man, the State, and War: A Theoretical Analysis*. New York: Columbia University Press. < doi:10.7312/walt12537 > [Žiūrēta 2020 10 10].

Summary

The guerrilla war is not extinct, we can see its various varieties in these modern times as well, so it is important for us to understand how this process should be properly assessed. Carl Schmitt was one of those people who noticed the uniqueness of the guerrilla war and described it in his text "*Theory of the Partisan*". The main goal of this master's thesis "*Guerrilla Warfare as a Political Phenomenon*" is to delve in and supplement precisely this text by Carl Schmitt to understand what partisan war is through the concept of his political action, while including the context of international law and modern times.

This paper raises the problem between the differences between traditional and partisan warfare and the lack of understanding of their connection with political action. Finding out and understanding the main differences between traditional and partisan warfare, as well, is one of the tasks of this master's thesis. Only by properly understanding what a partisan war is for Carl Schmitt is, and by highlighting the boundaries of partisan warfare from traditional warfare, it will be possible to objectively understand how to supplement his partisan theory and thus accomplish the third task of this master's thesis.

One of the main highlights of this work, which was able to be understood by analyzing Carl Schmitt's thoughts on partisans, was his strict definition of a partisan. The partisan is so unique that it is difficult to classify him as a regular soldier in the traditional army, but according to Carl Schmitt's definition of a partisan, he can also be considered a criminal or even a terrorist. Carl Schmitt did not pay much attention to international law, which explains why it is so difficult to define a partisan. Examining the discourse of international law has brought a clearer line to the definition of guerrilla, and at the same time, it has been possible to better understand it on a more global scale. Partisan warfare is no longer just an internal conflict of a country and a problem for one country. This could become an international problem, so it is important for us to understand this phenomenon on a more global scale.

Another important aspect that was elucidated in this master's thesis is the understanding of the partisan's relationship with society and his right to political action. Political action for a partisan is like a connection with society, its formation and interaction in the name of a common goal. A partisan differs from a traditional army soldier in his individuality, so he is not dependent on central government and can often make decisions led by his spiritual and moral values. However, this does not mean that the partisan is not committed to anyone. The partisan comes from a society that opposes the occupier. Citizens give the partisan the opportunity to take political action in the name of getting protection from the partisan. However, the partisan must also protect society. Partisans are led by strong national or ideological ties and devotion and are therefore dependent on political ties with the state and its citizens.

Finally, another important factor emerges, the imbalance between the partisan and his enemy forces. The partisan never has a technological advantage over the enemy, so he must use his unique partisan warfare tactics, which from the enemy's perspective seems unfair and disrespectful. However, this is the only way to reduce that force difference at least to some extent. The partisan will never gain a greater technological advantage over the enemy because he will simply not be able to deal with it, so it may undermine the partisan's goals and values, which would already mean his death. The partisan becomes, as it were, doomed to always be weaker than the enemy. The ability to take political action, passion, and enthusiasm to achieve one's goal even at the cost of death allows the partisan to exist.